

Historisch
Genootschap
Oud Soetermeer

't Seghen Waert

jaargang 43
nr 1, 2024

In deze aflevering:

- "Wij zijn schooiers", woonwagenbewoners in Zoetermeer
- Interview met Jan de Ruiter: "Soms is het net werken"
- 75 JAAR Historisch Genootschap Oud Soetermeer !!

HENNEKEN BV Professionele verhuizers van huis uit.

- Particuliere verhuizingen
- Kantoor- en bedrijfsverhuizingen
- Nationale- en internationale verhuizingen
- Verhuiswinkel
- Verwarmde en beveiligde inboedel-/archiefofslog

Goudstraat 51
2718 RD Zoetermeer
Telefoon: +31 (0)79-361 13 68
E-mail: info@henneken.nl
Internet: www.henneken.nl

Inhoud

Blz. 3
75 JAAR !!

Blz. 13
"Wij zijn schooiers
en we zullen altijd
schooiers blijven"

Blz. 25
Jan de
Ruiter:
"Soms is
het net
werken"

Inhoud

- 1 Over ons
- 2 Er is er één jarig, Hoera!
- 3 75 JAAR !!
- 11 Fotowedstrijd '75 jaar Zoetermeer'
- 13 "Wij zijn schooiers en we zullen altijd schooiers blijven"
- 23 Onze geschiedenis is vernietigd
- 25 Jan de Ruiter: "Soms is het net werken..."
- 29 Jubileumjaar 2024: Overzicht van de activiteiten
- 30 Woningnood 75 jaar geleden
- 30 Nieuwe leden

Over Ons

'Van de voorzitter' heet voortaan 'over ons'. Ons blad uit 1982 is na een eerste groeispurt in 1997 weer groter geworden en de inhoud meer gevarieerd. We hopen dat het bevalt! Een speciale werkgroep is al maanden bezig om activiteiten te organiseren voor ons jubileum in geheel 2024. Omdat wij op 12 januari onze 75e verjaardag vieren is de laatste uitgave van 't Seghen Waert 2023 samengevoegd met de eerste uitgave van 2024. Piet Drapers geeft een fraaie terugblik op 75 jaar Oud Soetermeer en Nederland en Gertjan Moers heeft zich verdiept in de geschiedenis van bewoners van woonwagens. Daarnaast krijgt u een kijkje in de levensloop van deze ongeveer 75-jarige Zoetermeerder.

Terugkijkend op 2023 zijn we heel actief geweest. Open Monumentendag en het Historisch Festival springen in het oog en bijvoorbeeld ook vijf tentoonstellingen: De wijken in wording, Verzet en vrijheid, Driemanspolder, Bedrijvigheid en Spaart u zegeltjes! De website is vernieuwd en met het Stadsarchief presenteren we trots geheugenvanzoetermeer.nl. We verwierven mooie aanwinsten voor onze papieren collectie en kunnen steeds meer films op Youtube tonen.

Met Museum De Voorde bereikten we overeenstemming over de collectie die wij in 1993 hebben overgedragen: wij nemen de collectie terug in beheer. Dat betekent dat we goed moeten gaan nadenken over het beheer en de expositie van de objecten. Wij zijn betrokken bij de waardering en herplaatsing van de overige 'Zoetermeercollectie', evenals bij de discussie over de realisatie van een erfgoedcentrum.

Plannen voor sloop, verbouw of nieuwbouw zijn door ons nauwgezet gemonitord en waar nodig van commentaar voorzien. Ook bij de discussie over te beschermen na-oorlogse objecten in de stad doen we mee.

Nu met volle kracht op naar ons 75-jarig bestaan! Elders leest u hoe u een bijdrage daaraan kunt leveren. Vrijwilligers zijn van groot belang voor het voortbestaan van het Historisch Genootschap Oud Soetermeer!

Jan de Ruiter
(voorzitter)

Omslagfoto: Niek Nieuwenhuijsen

Colofon

Redactie: P. Drapers, R. Grootveld, B. van Oosterhout, R. Tousain,
T. Vermeulen redactie@oudsoetermeer.nl
Vormgeving: R. Tousain
Uitgave: HGOS
ISSN: 1384-7260
Drukwerk: DIGITALLI.NL
Afbeeldingen zijn afkomstig uit de collectie van Oud Soetermeer, tenzij anders vermeld

Kopijdatum 't Seghen Waert vrijdag 22 maart 2024

www.oudsoetermeer.nl

Er is er een jarig, HOERA!

Op 12 januari 2024 bestaat het Historisch Genootschap Oud Soetermeer precies 75 jaar. Op die dag in 1949 werd in restaurant "De Jonge Prins" in de Dorpsstraat de oprichtingsvergadering gehouden. En nu, in 2024, wordt op diezelfde 12e januari een paar honderd meter verderop in de Dorpsstraat door burgemeester Bezuijen onze jubileumtentoonstelling: "Er is er één jarig, Hoera!" geopend.

De tentoonstelling heeft als ondertitel: '75 jaar feesten en evenementen in Zoetermeer'. Want er is heel wat afgefeest in de afgelopen 75 jaar. Zowel in de privésfeer (verjaardagen, jubilea, trouwerijen, schoolfeesten, enzovoorts.) als in de gemeente zelf (Koninginnedagen, bevrijdingsfestivals, kermis, eerste paal slaan, vrijmarkten, enzovoorts.). In de tentoonstelling wordt aan vier feestelijkheden in de periode 1949 - 2024 bijzondere aandacht besteed:

1. Het 75 jarig bestaan van onze vereniging zélf: Ontstaan, groei, activiteiten, publicaties, resultaten, huisvesting, werkgroepen, enzovoorts.
2. 75 jaar feest vieren in Zoetermeer: Koninginnedag, vrijmarkt, bevrijdingsfeesten, kermis, straatfeesten.
3. De Floriade in 1992, misschien wel het grootste evenement van de afgelopen 75 jaar in Zoetermeer!
4. Kerkelijke feesten: Kerstmis, Pasen en Eid-al-fitr (= Suikerfeest). Katholiek, protestant, moslim, betekenis en aankleding van deze feesten.

De nadruk ligt tijdens deze tentoonstelling ook op de grote veranderingen die er hebben plaatsgevonden bij de verschillende festiviteiten. Denk alleen maar eens aan de eenvoudige verjaardagen in de huiselijke kring (letterlijk) in vroeger jaren en de vaak uitbundige familiefeesten van tegenwoordig. Dat geldt ook voor de andere onderwerpen: groots gevierde bevrijdingsfestivals met luidruchtige attracties doen in niets meer denken aan de optochten met versierde fietsen op Koninginnedagen van weleer. Wie herinnert zich niet de sobere kerstvieringen met boom of stal? Kom daar nu nog maar eens om, met kerstmarkten in tuincentra, die vaak al kort na de zomer beginnen! 'Welke kleur kerstboom zullen we dit jaar eens nemen?'

Na de opening van deze jubileumtentoonstelling door de burgemeester is vanaf zaterdag 13 januari iedereen welkom in 't Nieuwe Huis, Dorpsstraat 132. De tentoonstelling is te bezichtigen tot half april 2024.

75 JAAR !!

Piet Drapers

Op woensdag 12 januari 1949 was de oprichtingsvergadering van het Historisch Genootschap Oud Soetermeer. Een felicitatie waard en voor een historische vereniging is het ook een gelegenheid om deze 75 jaar in een 'historisch perspectief' te plaatsen. Onderstaand een reis door de tijd met verschillende halteplaatsen, waarbij wij ook stoppen bij Zoetermeer en haar Genootschap: 'Oud Soetermeer'.

1948-1952 Nederland

Op 12 mei 1948 laat koningin Wilhelmina weten dat zij troonsafstand doet en dat haar dochter Juliana haar zal opvolgen. Juliana wordt dan nog geen koningin, maar is tot 6 september 'regentes'. Zij neemt dus gedurende enkele maanden 'het rijksbestuur' waar namens haar moeder. De reden van deze 'waarneming' is dat daardoor op die datum gevierd kan worden dat Wilhelmina dan precies vijftig jaar, vanaf 1898, koningin is geweest. Van 30 augustus tot 7 september 1948 vierde Nederland feest.

Tussen 1948 en 1956 was Willem Drees minister-president van vier kabinetten. In 1948 was het een

extraparlementair kabinet, dat betekende dat de kamerfracties nauwelijks bij de formatie betrokken waren. Drees had in een vorig kabinet al naam gemaakt als minister van Sociale Zaken met de Noodwet Ouderdomsvoorziening, omgezet in 1957 in de AOW (Algemene Ouderdomswet). Vele jaren werd dan ook gezegd: 'hij/zij trekt van Drees' als men dit basispensioen kreeg. In Nederland werden de zinken munten afgeschaft. Op de winterspelen in Zwitserland was bijna geen sneeuw (ook toen al). Kees Broekman werd op de winterspelen van 1952 de eerste Nederlandse schaatser die een (zilveren) medaille behaalde en voor ouden van dagen was een tocht naar Soestdijk 'het einde'.

land van 31 augustus tot en met 6 september feest gevierd. Ook in Zoetermeer. In het programma was een tentoonstelling opgenomen, die leidde tot de oprichting van het Historisch Genootschap Oud Soetermeer. Burgemeester Vernède nam daartoe het initiatief en vroeg de heren Nieuwenhuijsen en Veldhuizen na te gaan wat de mogelijkheden voor 'een vervolg' zouden kunnen zijn. Deze heren vormden met nog zes anderen een comité dat op 12 januari 1949 bijeenkwam in restaurant 'De Jonge Prins'. Ook de burgemeester was aanwezig. Besloten werd een historische vereniging op te richten.

In de omgeving van Zoetermeer waren al meerdere historische verenigingen: Leiden (1902): Historische Vereniging Oud Leiden, Delft (1935) Historische Vereniging Delfia Batavorum, Pijnacker (1948): Comité Oud-Pijnacker, vanaf 1960: Historisch Genootschap Oud-Pijnacker. De burgemeester stelde voor de naam Oud Soetermeer te gebruiken in combinatie met Historisch Genootschap. Het werd dus: Historisch Genootschap Oud Soetermeer. Als voorzitter werd H. Nieuwenhuijsen gekozen, een man die zijn sporen in Zoetermeer al verdiend had. Als Amsterdamse jongen kwam hij naar Zoetermeer in 1904. Eerst als onderwijzer aan de christelijke school en vanaf 1933 als schoolhoofd. Hij was niet alleen oprichter van het Historisch Genootschap, maar had nog vele andere 'pro deo' functies.

Zoetermeer

Het dorp Zoetermeer had in 1949 ongeveer 6.000 inwoners. Tellingen uit 1947 en 1956 geven aan dat het aantal werkenden in de landbouw afnam van 678 naar 449 en dat het aantal personen in de nijverheid, de handel en verkeer en 'diversen' steeg van 1.599 naar 1.980. Op 31 augustus werd gedurende de periode dat Wilhelmina koningin was, Koninginnedag gevierd. Omdat ook de troonswisseling plaats vond werd in het hele

Oorkonde voor de Plattelandsvrouwenvereniging die de 1e prijs ontving voor hun wagen in de optocht tijdens de jubileumfeesten in 1948

1952-1960 Nederland

In 1952 werden de Tweede Kamerverkiezingen nipt gewonnen door de PvdA (Partij van de Arbeid) van dr. Drees met 30 zetels, evenveel als de KVP (Katholieke Volks Partij) van dr. Romme. De partij van Drees haalde 0,3% meer stemmen dan die van Romme. In de Tweede Kamer zaten 100 volksvertegenwoordigers, verdeeld over acht partijen. Vanaf 1956 werden er 150 volksvertegenwoordigers gekozen.

In de nacht van zaterdag 31 januari op zondag 1 februari 1953 woedde er een storm in Nederland, maar ook in Engeland, Frankrijk en België met de kracht van een orkaan. De wind was noordwest, het was 'springtij' en de wind stuwde het water op in de smalle doorgang van het Nauw van Calais. Bij springtij is het verschil tussen hoog en laag water het grootst en springtij ontstaat als de getijkrachten van zon en maan dezelfde richting hebben. Op de Zeeuwse en Zuid-Hollandse eilanden braken de dijken door en grote stukken land kwamen onder

water te staan. Ruim 1.800 mensen verdronken en 100.000 werden geëvacueerd. Zowel financieel als materieel kwamen acties op gang om geld en goederen in te zamelen. De watersnoodramp van 1953 was de aanleiding voor het uitvoeren van de Deltawerken: verhoging van alle 'buitendijken' en realisering van de Oosterscheldekering en de Maeslandkering, afgerond in 2010. Een ander waterbouwkundig project was de bouw van de Velsertunnel. Weliswaar van andere orde dan de Deltawerken, maar ook een van lange adem. De bouw startte in 1941, maar de oorlog gooide roet in het eten. In 1952 begon men met volle moed weer aan dit project waardoor er de eerste vaste verbinding zou komen tussen de zuidelijke en noordelijke oeververbinding van het Noordzeekanaal. Op 28 september 1957 werd hij in gebruik genomen. Tegelijk werd ook de draaibrug in het spoor een beetje 'verderop' vervangen door een tunnel.

Zoetermeer

In de collectie van HGOS bevinden zich 'Historische Verslagen' van 1953 tot 1958. Natuurlijk wordt in 1953 gewag gemaakt van de Watersnoodramp 1953: 'De watersnood van februari. Een ramp van zulken omvang zoals in de geschiedenis van ons land sinds eeuwen niet is voorgekomen.' Ook Zoetermeer schoot te hulp, want op 5 februari 1953 schreef de burgemeester een bedankbrief aan de vrijwilligers die hulp hadden verleend in de noodgebieden: "Aan mijn oproep van maandag j.l. om deel te nemen aan het reddingswerk in de omgeving van Oud-Beijerland werd door u spontaan gehoor gegeven. Het doet mij goed dat een zo groot aantal inwoners dezer gemeente onmiddellijk bereid bleek de beste krachten voor de noodgebieden beschikbaar te stellen". Er is een uitgebreid verslag gemaakt op 9 februari 1953 van de reis naar Oud-Beijerland en de hulp: 'De reis nam nogal wat tijd in beslag, want het eiland -de Hoeksche Waard- waar het dorp op lag was niet meer via een brug te bereiken. Er werd gewerkt

Vrijwilligers
slepen zandzakken
aan bij de waters-
noodramp in 1953

Jan van Marle geeft in 1962 de geboorte van zijn zoon Jan aan, de 10.000e inwoner van Zoetermeer (foto H. de Visser)

van omstreeks 6 uur 's-avonds tot 4 uur 's-morgens. De nader te noemen personen werden bij de heer Joh. Visser ondergebracht, alwaar de mensen ongeveer 2 uur in het hooi hebben vertoefd'. Van 20, met name genoemde personen meldt hij: 'allen hebben hard gewerkt'. Over vier was hij kennelijk minder tevreden: 'ondergetekende heeft geconstateerd dat zij aan de Blaaksendijk geen werkzaamheden hebben verricht, hoewel zij zich daar wel bevonden'.

In het 'Historisch Verslag over 1953 wordt melding gemaakt van 'het grootste werk' in Zoetermeer, de aanleg van de riolering in de Dorps-

Wist je dat...

Zoetermeer vroeger uit twee zelfstandige gemeenten bestond, Zoetermeer en Zegwaart? Op 1 mei 1935 werden ze samengevoegd. De grens liep dwars door de Dorpsstraat, over de Leidsewallen naar het noorden en over de Delftsewallen naar het zuiden. Er waren twee raadhuisen, twee gemeenteraden en twee burgemeesters. Wel hadden ze samen één hervormde, één gereformeerde en één katholieke kerk. Ze deelden de openbare school aan de Dorpsstraat 112, nu restaurant Class.

straat en de Stationsstraat. 'Weliswaar een grote last voor vele inwoners, maar eind 1953 voor 75% gereed'. Naast de vermelding van jubilea van personen en bedrijven kreeg ook de brandweer aandacht: tweemaal moest worden uitgerukt. Op 21 januari voor de toneelzaal van de heer Van Fraasen en op 3 oktober voor de boerderij van de heer Van der Marel. Hoewel in de kop van de 'Historische Overzichten' uit de jaren 1950 wel de naam 'Historisch Genootschap' staat, worden er geen activiteiten van de vereniging genoemd. Wel staat erin te lezen dat op 23 november 1954 de eerste steen werd gelegd voor een Landbouw- en landbouwhuishoudschool. Een meer op het Genootschap betrokken mededeling is dat 'aan Den Hoorn weer een stukje Oud Zoetermeer is verdwenen doordat de zogenaamde losplaats die vroeger werd gebruikt voor het laden en lossen van schepen, veranderd werd in een parkeerplaats voor autobussen en plaats voor een wachthuisje'. Begin 1954 kreeg de politie aan de Julianalaan een nieuw onderdak.

Het is wat merkwaardig dat in de 'Historische Overzichten' uit de jaren vijftig niets te lezen is over het Genootschap, want in het

boek 'Gebundeld Verleden' dat verscheen ter gelegenheid van het achtste lustrum wordt melding gemaakt van verscheidene lezingen voor de leden en de eerste excursie in 1959 naar de Lakenhal in Leiden.

1960-1980 Nederland

De strijd tegen het water betekende niet alleen de realisatie van de Deltawerken tussen 1953 en 2010. Ook het noorden van Nederland werd onder de loep genomen. In 1960 werd het besluit tot droogmaking van de Lauwerszee genomen. In 1969 was de afsluitdijk gereed en werd 'de zee' omgedoopt in Lauwersmeer.

Jan Cottaar (1915 -1984) was een Nederlands journalist, presentator en directeur van het NOC. Hij schreef in het boek bij het 75-jarig bestaan van de KNVB in 1964 'Voetballen, toen en nu': 'De avond van de 4e juli 1954 in Bern zullen we nooit vergeten! De Duitsers hadden immers Hongarije, twee jaar eerder olympisch kampioen, verslagen. Toen we de laatste regels van ons verslag naar de krant hadden doorgebeld, trakteerde men ons aan de andere kant van de lijn op hét bericht: de KNVB is om'.

Het betekende dat de bond van koers was gewijzigd en dat het betaalde voetbal zijn intrede zou doen! Commercie op televisie deed in 1964 ook zijn intrede, want de eerste commerciële televisiezender werd toen actief vanaf het REM-eiland (Reclame Exploitatie Maatschappij) op de Noordzee.

Het gebrek aan woonruimte is er vanaf het einde van WO II altijd geweest, hoewel enige nuance hierbij wel nodig is. Het kabinet kwam bijvoorbeeld in 1960 ten val vanwege een 'woningcrisis'. Door het gebrek aan woningen, met name voor jeugdigen ontstond de kraakbeweging. Dat leidde op 30 april 1980 tot rellen bij het aantreden van koningin Beatrix, onder het motto: 'geen woning, geen kroning'. Een onderwerp dat vanaf 1948 de aandacht van bestuurders en bevolking veel aandacht kreeg: gas! In dat jaar vond de NAM voor het eerst aardgas in Drenthe, bij Coevorden.

Bushalte van Citosa bij de oude losplaats aan de Schinkelweg, jaren (19)50 (foto JosPe)

De andere energiebron waar we niet buiten kunnen is: olie. Nederland kende vanaf 1939 een aantal 'autoloze zondagen'. De eerste vanwege de mobilisatie, de tweede na WO II in 1946: alleen 'zakelijk' autorijden was toegestaan. De derde was eind november/begin januari 1956 onder andere vanwege de Suezcrisis. De laatste ontstond omdat de olieproducerende landen de oliekraan dicht draaiden tijdens een oorlog met Israël. In Nederland waren de autowegen leeg op zondagen van november 1973 tot januari 1974.

Zoetermeer

Tijdens de periode van de voorzitters Baxmeier (1956 – 1960) en Van der Spek (1960 -1982) werden ook de contouren van het 'nieuwe Zoetermeer' zichtbaar. Zoetermeer toonde zich in 1959 bereid om uit te groeien tot een stad van 40.000 inwoners, later verhoogd tot 100.000. Het leidde tot een ministerieel besluit in 1962 en Zoetermeer kreeg de status 'groeiern'. Minister Bogaers sloeg op 22 maart 1966 in Palenstein de eerste paal en in 1977 stelt prins Bernhard de Zoetermeerlijn in gebruik.

Vanaf 1957 tot 1985 was het gemeentehuis in de Dorpsstraat 10 gevestigd met verschillende dependances. Vanaf oktober 1983 werd gebouwd aan het stadhuis op het stadhuisplein, waar de eerste raadsvergadering werd gehouden op 21 november 1985.

De activiteiten van het Historisch Genootschap beperkten zich de eerste jaren veelal tot het organiseren van lezingen. Na de jaren vijftig kwamen er meer aandachtsvelden. In 1969 verschijnt het boek 'Zoetermeer een Hollands Tweelingdorp'. Van P.G. Hoefnagel. Daarna verschijnen nog vele publicaties op het terrein van het oude Zoetermeer. In 1982 verschijnt het eerste 'Kwartaalblad' van het Genootschap. In 1983 heette het nog 'Verenigingsorgaan' maar in 1985 krijgt het blad de naam 't Seghen Waert'. Er kwamen ook advertenties in. Op de voorpagina van nummer 2 uit april 1987 staat 't Oude Huis afgebeeld. Vanaf 2003 staat er afwisselend een plaatje dat betrekking heeft op een artikel in het blad. 'In de vaart der bladen' zijn dit jaar 2024 het formaat en vormgeving aangepast.

De archeologische werkgroep werd opgericht in 1978 en was de eerste werkgroep binnen de vereniging. De groep heeft, dankzij veel onderzoeken in de Zoetermeerse en Zegwaartse bodem, veel voorwerpen uit de 'beginperiode' van de dorpen opgegraven.

Zoetermeerse ouden van dagen bezoeken paleis Soestdijk in 1953; v.l.n.r. hr. Van der Velde, mw. Dorst, onbekend, prinses Marijke, dokter Palte, koningin Juliana, burgemeester Vernède en tandarts Kentgens

Vanaf 1986 zagen meer werkgroepen het daglicht. In 1977 kreeg het Genootschap de beschikking over een pand aan de Juliana-laan dat de naam 'Oudheidkamer' kreeg. Onder het voorzitterschap van H. Oskam (1982 – 1987) kon in 1986 't Oude Huis van de gemeente worden gehuurd. Het huis heeft een geschiedenis van meer dan 150 jaar, was woonhuis van de burgemeesters Bos, tandartsenpraktijk van de heer en mevrouw Kentgens, gemeentekantoor en vervolgens onderkomen voor het Historisch Genootschap.

1980 - 2000 Nederland

Bij 'de burens' van Nederland wordt in de laatste maanden van 1989 en de eerste van 1990 'historie' geschreven. Bijna dertig jaar stond er in Berlijn een ruim 4 kilometer lange muur tussen het oostelijke en westelijke deel van de stad. Het was eigenlijk de apotheose van een beweging die al rond 1986 in gang gezet was en betekende het einde van een 'communistisch tijdperk' in Europa. Polen en Hongarije namen in 1989 afscheid van het communisme. In oktober 1990 wordt Duitsland weer één staat. Hoewel er in mei 2000 nog lang

geen 'oud en nieuw' gevierd zou worden ontploften er in Enschede vele tonnen vuurwerk. Een hele woonwijk werd nagenoeg verwoest, er vielen 23 doden en vele gewonden.

Zoetermeer

Dat Zoetermeer van plan was een stad te worden was voor de gemeenteraad op 28 juni 1971 al duidelijk: 'besloten werd deel te nemen in de stichting tot oprichting van een ziekenhuis in Zoetermeer'. Het duurde nog veertien jaar voor de eerste paal de grond inging, maar het kwam er wel. Burgemeester Hoekstra verwelkomde op 6 april 1988 de eerste 'gasten', voor wie het wellicht niet een echt feest was. Feest was het zeker toen de stad op 4 november 1984 hoorde dat het de Floriade mocht organiseren. De eerste bomen van de 1.300 en de eerste van de 25.000 heesters werden geplant in 1986/1987, maar toen moesten de eersten van de 3.4 miljoen bezoekers nog tot 9 april 1992 wachten voordat zij al 'het moois' konden gaan bewonderen. Op 8 mei 1985 werden in het Stads-hart de eerste 15 winkels, twee restaurants en drie banken geopend. In januari 1986 schrijft de voorzitter in 't Seghen Waert: 'Het jaar 1986 belooft een belangrijk jaar te worden voor onze vereniging. Dit jaar zullen wij namelijk definitief verhuizen naar onze nieuwe behuizing 't Oude Huis aan de Dorpsstraat 7'. De leden moesten nog wel wat (ver)bouwactiviteiten verrichten en schilderen en stofferen. Het in gebruik nemen van de ruimtes in 't Oude Huis wordt voortvarend opgepakt, want op 28 februari 1987 zal 't Oude Huis, inclusief museum, worden geopend. De voorzitter is 'verheugd en dankbaar

Stenen kookpot uit het begin van de achttiende eeuw, opgegraven in Noordhove

't Oude Huis, Dorpsstraat 7, sinds 1989 onderkomen van het HGOS (foto Ronald Grootveld)

voor alle hulp en het vele werk dat door weinig mensen is verricht'. In maart 1988 verschijnt een beleidsnota over museale activiteiten en op 13 april 1988 stelt het bestuur voor het museum in een aparte stichting onder te brengen: 'Gebleden is dat het museum niet 'draaiende' gehouden kan worden zonder subsidie en dat het een onevenredig groot beslag legt op leden van de vereniging waardoor andere zaken in de knel komen'. Eind 1988 besluiten B&W f 50.000.- subsidie te verstrekken, 'aan Zoetermeer's enige museale instelling die de nodige ondersteuning verdient'. Op 18 januari 1989 werd de Stichting Historisch Museum 't Oude Huis opgericht. Het bestuur van de stichting bestond uit Ton Vermeulen, Hans Kamphuis, Dirk van der Kolk (voorzitter) en Ronald Grootveld. Ver-

meld wordt dat de conservator zich ingewerkt heeft. In 1993 draagt de vereniging zijn collectie over aan de stichting en in 1998 wordt de stichting zelfstandig als 'Stadsmuseum Zoetermeer'. In zijn terugblik op 1995 constateert voorzitter R. Grootveld (1993-1999) dat: 'Oud Soetermeer bepaald geen rustig oudheidkundig clubje is: naast de gebruikelijke activiteiten zoals lezingen, uitverkochte filmavonden en excursies kunnen we voor 1995 dankzij de onverdroten inzet van velen de volgende hoogtepunten noemen: een succesvolle viering van 50 jaar bevrijding in mei met heel veel bezoekers op de speciaal ingerichte oorlogstentoonstelling, een Monumentendag met abdijbier en veel belangstellenden, een opgraving in de Dorpsstraat, een onmeetbare berg nieuwe gegevens uit de Zoetermeerse archieven en opgetekend uit oud-Zoetermeerse monden, de restauratie van de 19e-eeuwse trap in 't Oude Huis en 8300 bezoekers in het museum.

Voorts verschenen drie publicaties en het mooiste wat de vereniging overkwam was natuurlijk de aanmelding van het 1000e lid'. In het jubileumjaar 1999 zijn er diverse activiteiten, zoals een jubileumtentoonstelling, een feestelijke 'herinneringsbijeenkomst' met Zoetermeersers die in 1949 geboren zijn, een cultureel feest in de tuin van 't Oude Huis waar diverse culturele instellingen zich presenteren, een 'Oranje-tentoonstelling' omdat het Genootschap is ontstaan door een tentoonstelling in 1949, een jubileumboek, een prijsvraag en last but not least: een Jubileumconcert op 14 januari 1999 in de Oude Kerk.

2000-2024 Nederland

Toen Van der Spek nog voorzitter van het Historisch Genootschap was in 1975 kon je een huis kopen voor 100.000 gulden. Dat was ten tijde van Erris Oskam (1999-2008)

Opening van het Lange Landziekenhuis door Schelto Patijn, commissaris van de koningin en wethouder Hannie van Leeuwen, 1988

al ruim 170.000 euro en ten tijde van onze, op twee na laatste, voorzitter Fred van Puffelen (2008 -2012) moest er al 240.000 Euro voor neergeteld worden. Thans komt de 450.000 Euro in zicht. Vastgesteld kan worden dat er gedurende meer dan 75 jaar 'woningnood' in Nederland is geweest. Naar Nederlandse begrippen stonden de beginjaren van de nieuwe eeuw op hun grondvesten te schudden, met twee politieke moorden: Pim Fortuyn in 2002 en Theo van Gogh in 2004. Het vertrek van Geert Wilders uit de VVD in 2004 was een kleine politieke aardverschuiving. De door hem opgerichte PVV leek geen lang leven beschoren, maar bestaat nog steeds en wellicht is 2024 het jaar van de grote 'naschokken'. Nederland dacht lange tijd dat prins Willem-Alexander wel met een 'gewoon' Hollands meisje zou trouwen. In 1995 was hij met zijn vriendin, Emily Bremers, betrokken bij een auto-ongeluk in Duitsland. Het liep anders, want op 2 februari 2002 trouwde hij met de Argen-

tijnse Maxima Zorreguieta. In datzelfde jaar overlijdt zijn vader op 2 oktober. Op Koninginnedag 2009 zijn er negen doden te betreuen toen er in Apeldoorn een aanslag op de koninklijke familie werd gepleegd. In 2013 wordt Willem-Alexander koning. Nederland krijgt zijn eerste voedselbanken in 2002. Rotterdam is een van de eerste en in 2006 werd besloten om er een landelijke organisatie van te maken. In 2020 zijn er 170.

Zoetermeer

Sinds 2007 is Zoetermeer de derde stad van Zuid-Holland, na Rotterdam en Den Haag. Thans zijn we met 127 000 en wij wonen in ongeveer 57.000 huizen. In het dorp Zoetermeer waren de winkels geconcentreerd in de Dorpsstraat. Nog voordat Zoetermeer tot groeistad werd gebombardeerd kunnen, met een beetje goede wil, de Oranjelaan (1959) en het Piet Heinplein (1961) aangemerkt worden als de eerste winkelcentra. In de loop der jaren zijn er nog een fors aantal bijgekomen, met als laatste Oosterheem dat in oktober 2012 officieel werd geopend.

In 2001 overleed de man die meer dan twintig jaar voorzitter was van het Historisch Genootschap: drs. Jan van der Spek. Hij was een 'geboren en getogen' Zoetermeerder, komt ook uit een echte 'boterfamilie', maar Jan ging studeren en werd dan ook 'de doctorandus' genoemd ter onderscheiding van de

Winkelcentrum Piet Heinplein, jaren (19)80

Fotowedstrijd '75 jaar Zoetermeer'

De geschiedenis van Zoetermeer is voor een niet onbelangrijk deel terug te zien in talloze foto's. Het Historisch Genootschap Oud Soetermeer verzamelt, bestudeert en beschrijft nu al 75 jaar die foto's. Van 'huis-, tuin- en keuken (familie)taferelen', tot straatbeelden, (groeps)portretten en natuurfoto's, in zwart-wit en kleur. Vroeger was fotograferen nog iets bijzonders ('Mijn rolletje is bijna vol!'), maar tegenwoordig kan iedereen onbeperkt foto's maken. De geheugenkaart in de camera of de telefoon (Wie belt er eigenlijk nog mee?) zijn immers onbegrensd. Omdat het HGOS in 2024 75 jaar bestaat organiseren we een

Wat betreft categorie 5, de historische foto's: deze foto's kunnen dus al veel eerder zijn gemaakt. Misschien is uw foto al in een album geplakt, of ingelijst. Misschien leeft de fotograaf zelfs niet meer. Dat kan en mag. Een voltreffer uit het verleden!

Inzenden van de foto's kan tot 1 oktober 2024. Een deskundige jury beoordeelt de foto's en geeft winnaars (per categorie) aan. Er zijn prijzen voor jeugd én volwassenen. In november en december 2024 worden alle foto's gepresenteerd tijdens een grote fototentoonstelling bij het HGOS. Tijdens deze tentoonstelling kunnen bezoekers ook nog stemmen voor een publieksprijs!

FOTOWEDSTRIJD

Doe mee aan deze wedstrijd en help daarmee tegelijkertijd de hedendaagse geschiedenis van Zoetermeer in beeld vast te leggen. De foto's moeten uiteraard wel aan bepaalde regels voldoen. Het uitgebreide reglement van deze fotowedstrijd staat op onze website (oudsoetermeer.nl) en is ook te vinden in ons huis: Dorpsstraat 132.

Er zijn 5 categorieën:

1. Het dagelijkse leven, onder andere in straatbeelden
2. Mensen, portretten, families
3. Natuur
4. Sport en cultuur
5. Historische foto's (van de laatste 75 jaar, dus vanaf 1949)

rest van de familieleden die allen in 'de handel' zaten. Hij was erelid van de vereniging en naar hem werd de Jan van der Spekprijs genoemd, die voor de eerste maal werd uitgereikt in 2002 voor de restauratie van de boerderij 'Voorzorg' aan de Voorweg 125. Vanaf 2000 produceerde het Genootschap nogal wat documenten die gaan over het erfgoedbehoud, veelal over panden, maar ook over het torenuurwerk van de Oude Kerk en de schoorsteen van Nutricia. Voor die laatste zijn de inspanningen tevergeefs geweest, want hij werd in 2001 afgebroken.

Op 1 juli 2016 werd het Historisch Genootschap voor de eerste keer in haar bestaan eigenaar van een pand in Zoetermeer. Vanaf mei 1986 werd het pand Dorpsstraat 7, 'het Oude Huis' geheel of gedeeltelijk gehuurd van de Gemeente. Het nieuwe onderkomen, Dorpsstraat 132 kon dankzij de inspanningen van voorzitter Bert van Eken worden gekocht van de familie Kaashoek en kreeg dan ook de naam 't Nieuwe Huis. Zij hadden er jaren een wasserette en de laatste huurder was een schoenenzaak. Het 'eigen geld' was niet voldoende voor de aankoop. Een hypotheek en bijdragen van de gemeente en vele 'sponsors' maakten de koop mogelijk.

Op de omslag van 't Seghen Waert 1/2017 stond een foto van de opening op 18 februari 2017 door wethouder Paalvast en de bestuursleden. Onder hen de voorzitter B. van Eken (2012 – 2018) en ook de voorzitter die hem in 2018 opvolgde: J. de Ruiter die in 2017 als secretaris deel uitmaakte van het bestuur. De huidige voorzitter, is geboren en getogen in Zoetermeer en is 'bijna' zelfs een boterboer, maar over hem leest u meer in dit venieuwde 't Seghen Waert.

Aankondiging van de 100.000e inwoner van Zoetermeer in 1991

't Kaashuys

vers vriendelijk vakkundig

Voor iedere gelegenheid een heerlijke kaas, wijn of notenmix

kaas

noten

wijn

olijven

't Kaashuys Zoetermeer
Dorpsstraat 103
079-3167616

't Kaashuys Reeuwijk
Miereakker 8
0182-300797

Algemene Ledenvergadering 2024

Zet alvast in uw agenda: op 10 april is er een Algemene Ledenvergadering. Deze wordt gehouden in het parochieel centrum 'De Kapelaan' aan het Nicolaasplein, aanvang 20.00 uur.

Een belangrijk agendapunt is de jaarrekening met de verantwoording voor de gemeentelijke subsidie over 2023. Deze moet door de ledenvergadering worden goedgekeurd.

Ruim 100 jaar vakmanschap en deskundigheid in nieuwbouw, verbouw, onderhoud en renovatie.

www.gebrhuurman.nl

Wist je dat....

de Zoetermeerse voetbalvereniging DSO is begonnen op een weiland achter de Dorpsstraat? Daar ligt nu de Osylaan. Pas met de aanleg van het Van Tuylpark in 1972 kwamen er behoorlijke voetbalvelden in Zoetermeer. Een clubhuis was er ook niet, wel het café van Veelenturf aan de Dorpsstraat, voor na de wedstrijd. Het weiland was mooi egaal want in de winter zetten ze het onder water zodat het een ijsbaan werd. Daar zijn heel wat Zoetermeerse romances ontstaan.

DINER & PARTYBOERDERIJ

Het Wapen van Zoetermeer

Nostalgie van "In de Drie Hooibergen"

"VOOR ELKE GELEGENHEID EEN UNIEKE LOCATIE"

TROUWEN FEESTEN & PARTIJEN PRIVÉ DINER ZAKELIJKE EVENEMENTEN UITVAART

Wij zijn dagelijks geopend van 10.00 uur tot 15.00 uur voor bezichtigingen, aanvragen en informatie.

www.hetwapenvanzoetermeer.nl

079 - 76 000 55

Zegwaartseweg 31 | 2723 PA ZOETERMEER

info@hetwapenvanzoetermeer.nl

Vrij- willigers gevraagd

We zijn blij met onze trouwe maar kleine groep vrijwilligers, die een paar of vele uurtjes per week actief zijn! Komend jaar vragen de volgende onderwerpen aandacht: ledenwerving, ICT, communicatie & PR en de collectie voorwerpen. Gastheren en -vrouwen zijn ook altijd welkom! Heeft u tijd, zin of wilt u eerst meer weten? Bel of mail dan met Jan de Ruiter. Alle handen helpen!

"Wij zijn schooiers en we zullen altijd schooiers blijven" Woonwagenbewoners in Zoetermeer

Gertjan Moers

Het is 1868. In het voorjaar van dat jaar passeerden groepen Hongaarse ketellappers de grens bij Oldenzaal. Het waren rondtrekkende lieden die woonden in tenten of (later) in hun eigen mobiele huis: een woonwagen. Wij noemden deze groep reizigers lange tijd 'zigeuners'. Die term wordt in de volksmond nog wel gebruikt, maar sinds het Roma-congres in Londen in 1971 heten zij formeel Roma of Sinti. Sinti zien zichzelf als een aparte etnische groep, maar ze zijn feitelijk één van de vijf Roma-stammen. In het vervolg van dit artikel beperk ik mij tot de naam 'Roma'.

De kranten waren niet onverdeeld positief over deze nieuwe vreemdelingen. De NRC schreef: 'Gisterennamiddag (19 maart 1868) is hier aangekomen een bende Zigeuners, sterk ongeveer dertig personen, met eenige paarden en wagens. Zij hebben hunne tenten opgeslagen op een veld buiten de stad (red: Zwolle) en leven daar even als de zooveel beschreven heidenhorden, welke in vroeger jaren ons land doorkruisten. Rondom een groot vuur gelegd zitten mannen en vrouwen, waaronder de meeste met lange zwarte haren, sommigen zelfs half naakt, met een eind pijp

in den mond, zich te amuseren; zij nemen de kinderen, waaronder er zijn van nog geen vier weken oud, nu en dan eens van de grond en houden ze eens even boven het vuur, om hen ook van de warmte te laten genieten, waarvan zij overigens in dit jaargetijde in hun luchtig costuum à l'Adam weinig hinder hebben. Het geheel levert bij avond een fantastisch gezicht op en doet ons denken aan het bekende verhaal Preciosa. Zij geven voor uit Hongarije te komen en spreken met moeite een soort van plat Duitsch; hun hoofdman is bont opgetakeld met verzilverde eijerschalen enz;

allen schijnen in groote mate de kunst hunner voorouders te hebben overgenomen, namelijk bedelen'.

Een van de groepen Roma trok door Nederland (onder andere via Leiden en Alphen aan den Rijn) naar België. Het was het begin van een hernieuwde en moeizame relatie tussen enerzijds Roma en reizigers (door burgers 'kampers' genoemd) en anderzijds burgers (door Roma en reizigers 'kaffers' genoemd).

De 'heidenhorden' waar in het bericht uit 1868 over wordt gesproken, is een verwijzing naar de Roma die aan het begin van de 15e

Woonwagenbewoners op het Utrechtse Jaagpad in Leiden, te hoogte van de Bakkerijwarenfabriek Backer & Co, rond 1890 (Hist. Ver. Oud Leiden)

eeuw door West-Europa trokken. In 1420 is er in Deventer voor het eerst sprake van deze 'heidenen' in Nederland. In Holland zijn er weinig sporen van Roma uit die tijd, alleen in een jaarrekening van 1491. Preciosa was een Roma-meisje uit een 17e-eeuws verhaal van Jacob Cats, het 'Spaensch heidinnetje'.

De Roma waren oorspronkelijk afkomstig uit Noordwest-India. Zij trokken naar het westen en vestigden zich in de vroege middeleeuwen vooral op de Balkan. De Roma uit de 15e eeuw die verder naar West-Europa trokken zeiden dat zij uit 'klein-Egypte' kwamen. Ze werden hier behalve heidenen dan ook 'Egyptenaren' genoemd. Men gaat ervan uit dat hier de Engelse term 'Gypsy' en de Spaanse benaming 'Gitano' vanaf stammen. Vanaf de 18e eeuw waren er nauwelijks meer meldingen van Roma in Nederland.

Het maakt niet uit waar in Nederland de berichten vandaan kwamen en ook niet wanneer, 1868, 1915 of 1972. De beeldvorming over de Roma is en was altijd en overal hetzelfde. Dit blijkt alleen al uit het

woord 'zigeuner'. Dit is afkomstig van het Duitse 'Ziehende Gauner', 'rondtrekkende dieven'. Bijzonder, tijden en mensen veranderen, maar de beeldvorming over de Roma en woonwagenbewoners is door de tijd heen onveranderd gebleven. En dat beeld is niet positief. Zij worden al 150 jaar afgeschilderd als criminelen, dieven, profiteurs en onruststokers, kortom slecht volk. Burgers werden aan het einde van de 19e en begin van de 20e eeuw onder meer via kranten gewaarschuwd als er een groep op pad was. En veldwachters probeerden de groepen zo snel mogelijk de gemeente te doen verlaten. Opjagen en wegpesten was het beleid.

Zoals in 1929. Een bericht in de Leidsche Courant sprak over 'de zigeunerplaag' in Zoetermeer-Zegwaart. 'De te Leiden verblijvende Zigeuners strekken hun strooptochten uit tot deze gemeenten. Met vier en meer komen zij dreigend en bedelend vragen om hooi voor hun paarden en brood voor zichzelf en het gezin. Uitsluitend bij landbouwers leggen zij hunne bezoeken af. Grenzenloos is hunne brutaliteit en uitkijken is geboden'. In 1910 schreef Rotterdammer Chris van Abkoude het jeugdboek 'Tim en Tom': zij waren lopend op reis en net voorbij 'het tweeling-

dorp Zoetermeer-Zegwaart' vielen zij 'in handen van Zigeuners, bruine havelooze kerels. Allen maken zich min of meer schuldig aan roof', schreef Van Abkoude, die verwoordde wat een hoop mensen toen dachten over de Roma. De Rotterdamse schrijver kennen we vooral van Pietje Bell.

De groep die wij destijds zigeuners noemden, bestond niet alleen uit Hongaarse ketellappers. In de 19e eeuw was er ook al sprake van gezinnen met dansberen, vooral uit Bosnië afkomstig. Rond 1900 kwam daar een derde groep bij: paardenhandelaren uit Noorwegen, oorspronkelijk afkomstig uit Hongarije en in de jaren 1920 kwamen Roma-muzikanten uit Frankrijk en België.

De eerste melding van 'zigeuners' in onze streken dateert van 1875. Een groepje van drie mannen, drie vrouwen en drie kinderen hadden hun linnen tent opgeslagen op het 'Engelsche Kerkhof' aan de Delftse Hooikade. Zij gaven aan ketellapper te zijn. Een beroep dat zo'n beetje synoniem is aan de Roma in die periode. Een ketellapper was bekwaam in het repareren van keukengerei. Zo werd met een 'lap' tin een versleten plek van een ketel of pan hersteld.

Reizigers

Een aparte groep woonwagenbewoners werd gevormd door de 'reizigers'. Er zijn altijd mensen geweest die door het land zwierven, handelsreizigers, stoelenmatters, scharenslijpers, kermislui, landarbeiders. Zij gingen telkens op zoek naar nieuwe klusjes in andere plaatsen. In de 19e eeuw verbleven zij in logementen en pensions of in schuren en hooibergen, vooral waar het gaat om landarbeiders. Uit de westelijke delen van de Duitse staten kwamen handelaren en marskramers, die van deur tot deur hun waren verkochten. Rei-

Woonwagencentrum Bleiswijkseweg, 1964
(Rijksvoorlichtingsdienst foto Jacques Meijer)

zigers van Nederlandse oorsprong kwamen vooral uit Noord-Brabant en Limburg. Het overgrote deel van de reizigers was (en is) katholiek. Hun reputatie was slecht. Het waren vaak mensen uit de onderkant van de samenleving, die een hard en arm leven leidden. Zij en hun kinderen zagen er onverzorgd uit.

Een aantal van deze (van oorsprong) Nederlandse reizigers ging in woonwagens wonen en trok daarmee van plek naar plek. Zij hadden dezelfde nomadische leefwijze als de Roma. Halverwege de 19e eeuw was er al sprake van 'kermiswagens', zoals in 1862, toen in Zegwaart Maria Georgetta Hart in 'een wagen' werd geboren. Zij was een dochter van Wilhelm Hart, een koorddanser uit 's-Hertogenbosch, die een kermistent in Zegwaart had staan. Maar over het algemeen was een woonwagen voor deze groep vóór 1900 een teken van welstand. In 1889 werden er in Nederland nog maar 93 woonwagens geteld. Dit waren vaak platte karren met een zeil erover. Het aantal nam daarna niet heel snel toe. In 1911 was het aantal woonwagens ge-

Interieur van een woonwagen aan de Bleiswijkseweg, 1964
(Rijksvoorlichtingsdienst foto Jacques Meijer)

Kinderen bij het woonwagencentrum
Bleiswijkseweg, 1964
(Rijksvoorlichtingsdienst foto Jacques Meijer)

stegen tot 584, waarvan de meeste in Noord-Brabant. Ter indicatie, in 2022 had Nederland volgens het CBS zo'n 8.800 standplaatsen voor woonwagens.

De Roma en de reizigers lieten in de Zoetermeerse en Zegwaartse archieven weinig tekenen van hun verblijf achter. Hun reizende bestaan is de voornaamste reden daarvan. Daarom moeten we het hebben van toevalstreffers. Voor de oorlog zijn er slechts enkele aan-

Bewoners van het woonwagencentrum Bleiswijkseweg, 1964 (Rijksvoorlichtingsdienst foto Jacques Meijer)

tekeningen overgebleven, zoals in het 'Grafboek' van de begraafplaats achter de katholieke Nicolaaskerk. Op de eerste rij, zesde graf, was in 1918 de tien maanden oude Celistina (Christina) Walter begraven. 'Woonwagen', staat er in het grafboek bij haar naam geschreven. Ongetwijfeld een triest slachtoffer van de Spaanse Griep. Haar moeder was Magdalena Walter. Het overlijden was aangegeven door de koopmannen Johan Kellner en Johan Peter Wimmer. Magdalena Walter was in 1901 geboren in Straatsburg. Zij was later gehuwd

met Adolf Kutscher, die 'artist' werd genoemd. Kortom, onmiskenbaar een link met een circus of kermis. Hun kinderen werden geboren in Rotterdam (1922), 'Nieder Kuhr' (Niederkorn, Luxemburg?) (1925), Utrecht (1926), Hulsberg in Limburg (1928). Het gezin woonde daarna in Den Haag.

In het bevolkingsregister van Zegwaart vinden we dat in 1919 Gerardus Johannes van Bladel was geboren in een 'woonwagen staande op den Bleiswijkseweg'. Zijn vader was (later) orgeldraaier en koopman in paraplu's.

In de loop van de jaren ontstond er zo een groep woonwagenbewoners

niet van om de complotten zonder hoor en wederhoor te publiceren.

Bleiswijkseweg

De eerste melding van een woonwagen in onze gemeente is uit 1900. Op de Bleiswijkseweg had een stoelenmattersfamilie haar tenten opgeslagen en had haar woonwagen 'zoodanig geplaatst', dat verschillende paarden van een voorbijrijdende tilbury ervan schrokken en op hol sloegen. Of dit 'zigeuners' of 'reizigers' waren staat niet in het krantenartikel vermeld. Vermoedelijk was dit voor de schrijver van het stuk één pot nat.

In 1915 bezocht een 'zigeuners-troep' ons dorp. Ook zij streken neer langs de Bleiswijkseweg. Zij 'weidden daar maar gratis al hunne hitten langs den weg, ten nadeele van den pachter (red. Van der Tang)'. Volgens het krantenbericht werd een kersenjongen door de vrouwen van zijn geld beroofd waarop de jongen geheel van streek naar de secretarie was gierend. De jongen kreeg zijn vermiste geld van de gemeente vergoed. In hetzelfde bericht werd gemeld dat aan Den Hoorn groenten waren verdwenen. Zonder verder bewijs werd een link gesuggereerd met de 'zigeunerstroep'.

Er waren geen regels voor het plaatsen van woonwagens. Iedereen mocht hem neerzetten waar het hem uitkwam, zolang het maar geen eigen terrein was uiteraard. De berm van de Bleiswijkseweg was aan het begin van de 20e eeuw kennelijk een ideale plek voor reizigers en Roma om woonwagens neer te zetten: een verhard pad door weilanden met vrijwel geen bebouwing, behalve halverwege de weg de Onderwatershoeve, gepacht door de familie Van der Tang. Iets verderop lag een andere boerderij, de Beelaertshoeve, maar dat was al grondgebied van Bleiswijk. Langs de weg was genoeg gras voor de paarden en voldoende ruimte voor

de woonwagens. En ver genoeg verwijderd van de bewoonde kern en daarmee dus ook uit het zicht van de veldwachter. Ook de Zegwaartse bevolking zal de voordelen ervan hebben ingezien: ver genoeg bij ons vandaan. Want dat blijkt toch telkens weer: het liefst werden de woonwagenbewoners uit de gemeente geweerd, maar als het dan toch moet, dan graag zo veel mogelijk aan de buitenranden van de gemeente.

De wet van 1918

Ook de landelijke overheid zat in zijn maag met de ongeregelde groep en wilde daar meer vat op krijgen. In 1918 kwam dan ook de Wet op de woonwagens en woonwagens tot stand. Een woonwagen (of woonboot) mocht niet zonder schriftelijke vergunning van de Commissaris der Koningin worden bewoond. En om in aanmerking te komen voor zo'n vergunning werden er eisen gesteld. Zo moesten de bewoners 'voldoende middelen van bestaan' hebben. Zij mochten niet in aanraking komen met justitie of politie en 'zij moeten hun kinderen naar vermogen opvoeden'. Wat daar ook onder verstaan mocht worden.

Ook mochten woonwagens niet langer lukraak langs de weg worden gezet. Een woonwagen mocht hoogstens 48 uur op een willekeurige plek verblijven. Daar stond tegenover dat gemeenten in 1918 verplicht werden om een terrein voor woonwagenbewoners in te richten voor langer verblijf, compleet met voorzieningen als schoon drinkwater en aangesloten op het riool. In Zegwaart mochten de woonwagenbewoners twee weken op de standplaats blijven, daarna moesten zij weer verder trekken. Opmerkelijk is dat er over Zoetermeer met geen woord wordt gerept over standplaatsen voor woonwagenbewoners. Paste dat niet bij de 'deftigere' status van Zoetermeer?

Den Hoorn

De woonwagens hebben niet onafgebroken in de berm van de Bleiswijkseweg gestaan. In 1925 was er vermelding van een plek voor woonwagens aan Den Hoorn. Deze standplaats zal op de losplaats aan Den Hoorn zijn geweest. Die had de gemeente in 1884 van Vroedsteijn gekocht. De berm van de Bleiswijkseweg was immers geen gemeentegrond, maar in eigendom van de polder. Waarschijnlijk was de losplaats aan Den Hoorn ergens rond 1920 de formele standplaats, toen er een wettelijke verplichting voor gemeenten kwam. Dit was dan het eerste 'woonwagenkamp'

meente aangewezen kon worden. 'Het is er vaak een rommel', aldus Smits. Burgemeester Frits Bos zei dat het een moeilijke kwestie was. De gemeente had geen ander terrein in eigendom. Vroeger stonden ze langs de Bleiswijkseweg, 'en zij gaven toen veel last en moeite'. De burgemeester erkende dat Den Hoorn geen ideale plek was, omdat zij er niet vrij kunnen zijn, 'men kan geen houtje kappen, paard laten grazen etc.' Wel benadrukte de burgemeester dat niet alle woonwagenbewoners last veroorzaakten. 'Van de familie Kok bijvoorbeeld wordt geen hinder ondervonden.' Op aandringen van Smits gingen

RUZIE OM BRANDENDE AUTOWRAKKEN IN WOONWAGENKAMP

Van een onzer verslaggevers
Zoetermeer — Woonwagenbewoners van het kamp aan de Bleiswijkseweg en de politie Zoetermeer hebben het gisteren met elkaar aan de stok gehad bij het blussen van twee brandende autowrakken door de Zoetermeerse vrijwillige brandweer. Die wrakken waren aangestoken door de kampbewoners om ze later als oud roest te kunnen verkopen. Omdat de vette rook die daardoor ontstond, veel hinder gaf bij huisvrouwen in de omgeving die de was hadden buiten-

hangen, rukte de brandweer uit om het vuur te doven. Dit zeer tot ongenoegen van de kampbewoners, waarbij enkele klappen tussen hen en de politie vielen.

Toen de brandweer de eerste van de twee wrakken had gedooft greep een van de kampbewoners de brandweerslang uit handen van een spuitgast en richtte die op een brandweerman en een politieagent. Toen bovendien één van de brandweertenten een rijk kreeg, greep de agent in. Hij sloeg een woonwagenbewoner op het hoofd.

Daarmee was de strijd dan wel gestreden, de politie verliet toen het terrein, terwijl het tweede wrak nog nabrandde. De brandweer had het bluswerk namelijk gestaakt. „'t Is tenslotte vrijwillige brandweer" vergoelijk opper G. Starre van de politie, „dan hoef je niet vrijwillig een pak op je bliksem te riskeren". En over de woonwagenbewoners: „Die mensen moesten ook eens begrijpen dat ze zich normaal aan de regels hebben te houden. Ze denken maar onder en boven de wet te kunnen leven".

Bron: Rijkspolitie.org

• Beroering in het woonwagenkamp, waar gevochte werd

in Zoetermeer en Zegwaart, of in ambtelijke taal 'woonwagencentrum'. Raadslid Smits was in 1925 niet gelukkig met de standplaats aan Den Hoorn. Hij vroeg B&W of er een andere standplaats binnen de ge-

B&W op zoek naar een andere standplaats. Het resultaat liet nog wel even op zich wachten. Pas in 1936 konden B&W verheugd mededelen dat er een nieuwe standplaats was gevonden: 'het laatste

gedeelte van de Bleiswijkseweg'. B&W had hierover overeenstemming bereikt met de Binnenwegsepolder, de eigenaar van de berm. Op de standplaats werd door de gemeente drinkwater en een wc beschikbaar gesteld. Het centrum was zeker niet groot. In augustus 1948 werd geschreven dat er sinds enkele dagen vier woonwagens op het woonwagencentrum stonden. En wat vooral weer opvalt... zo ver mogelijk verwijderd van de dorpskern.

In de gemeenteraad van 1958 stelde de heer Dekkers voor om een paardenstal bij het woonwagencentrum te bouwen zodat de paarden in de winter niet buiten hoeven te staan. Burgemeester Vernède had hiertegen bezwaar: 'Er zijn ten opzichte van het woonwagenkamp reeds vele verbeteringen aangebracht, o.a. waterleiding en toiletten, enz. We moeten het niet te aantrekkelijk maken'. Het niet meewerken aan dierenwelzijn en het voor een etnische minderheid onaantrekkelijk maken om zich in onze gemeente te vestigen, zou dat in onze tijd net zo probleemloos langs de gemeenteraad gaan als in 1958?

Een nieuwe standplaats

Begin jaren 1960 was er opnieuw gedoe over de locatie van het woonwagencentrum. Het polderbestuur had de huur van het terrein aan de Bleiswijkseweg opgezegd. De gemeente moest op zoek naar een nieuwe locatie. De gemeente dacht die in 1962 (tijdelijk) te hebben gevonden op het terrein van de voormalige Oude Fabriek aan de Voorweg. Het leidde tot verhitte debatten in de gemeenteraad. Met een kleine meerderheid stemde de raad in. Maar daarop kwamen de bewoners van de Voorweg in verweer. Zij hadden in hun voortuinen spandoeken opgehangen met teksten als 'kankergezweel' en 'verraad door de eigen partij'. De politie had de spandoeken uit de tuinen van de bewoners verwijderd. Blijkbaar werden geschillen op die manier opgelost door de gemeente. Maar toch luisterde B&W naar de kritische bewoners van de Voorweg. Er werd een nieuwe poging gedaan om een geschikte plek voor de woonwagens te vinden. De blik was gevallen op een terrein langs de Middelweg. Niet geheel toevallig ook nu weer aan de rand van het dorp. De eigenaresse was bereid het terrein te verhuren maar nu lag de provincie Zuid-Holland dwars. Zij wilde niet meewerken aan het aanleggen van een zijweg langs de Middelweg. Zo kwam men uit op plan C. De gemeente was eigenaar van een stuk grond aan de (wederom) Bleiswijkseweg. Gelegen zo'n 150 meter achter de Algemene Begraafplaats. Het maximumaantal standplaatsen werd gesteld op tien. Maar belangrijker nog: de gemeente Zoetermeer zag het nieuwe terrein aan de Bleiswijkseweg vooral als tijdelijk. In 1957 was de Woonwagenwet minimaal gewijzigd waardoor het mogelijk werd gemaakt

Kinderen bij de woonwagens aan de Bleiswijkseweg, 1964 (Rijksvoorlichtingsdienst foto Jacques Meijer)

om regionale centra op te richten. Zo was er sinds 1956 al sprake van dat er in Leiden zo'n regionaal woonwagencentrum zou komen. Zoetermeer zag graag dat de standplaatsen in onze gemeente zouden overgaan naar het regionale centrum. Men ging er in 1963 dan ook vanuit dat de bewoners van het 'tijdelijke' centrum aan de Bleiswijkseweg binnen drie of vier jaar zouden verhuizen naar het regionale centrum. Zo kreeg het (tijdelijke) woonwagencentrum in 1963 wéér een andere plek langs de Bleiswijkseweg. Na de onofficiële berm van de Bleiswijkseweg (1900-rond 1920), Den Hoorn (rond 1920-1936) en 'het laatste gedeelte' van de Bleiswijkseweg (1936-1963) was dit de vierde standplaats, de derde aan de Bleiswijkseweg. Uit die tijd dateert een foto met daarop twee kleine jongetjes in de greppel achter zes (zichtbare) woonwagens. De foto bevestigt heel tekenend het beeld dat 'wij', burgers, van reizigers hadden en omgekeerd. De greppel ziet eruit zoals Smits het veertig jaar eerder ook al constateerde: 'het is er vaak een rommel'. En rechts van de jongens, de afscheiding met het grasland van de naburige landbouwer: prikkeldraad. Alsof het dieren waren!

Het einde van het reizen

Ook landelijk bleven de reizigers en de standplaatsen een hoofdpijndossier. De Woonwagenwet ging in 1968 na vijftig jaar behoorlijk op de schop. Het doel was om het welzijn van de woonwagenbewoners te bevorderen. Dat moest gebeuren door ze als een aparte groep te zien en ook zo te behandelen. Er moesten vijftig grote regionale centra komen met maximaal 70 standplaatsen. Elk woonwagencentrum zou een eigen maatschappelijk werker, gezondheidszorg, recreatievoorzieningen en een eigen lagere school krijgen. Ook het vergunningstelsel werd beperkt. Alleen als de ouders al in een wagen woonden, kon het kind ook een vergunning krijgen, het 'afstammingsbeginsel'. De kleine centra, zoals in Zoetermeer, zouden dan opgeheven worden. De heer Groene lichtte in 1972 in de Zoetermeerse gemeenteraad het doel van de nieuwe wetgeving toe:

'De bedoeling van de nieuwe woonwagenwet was, dat de woonwagenbewoners in plaats van het primitieve bestaan op de kleine kampen zouden komen tot een meer geregeld bestaan op regionale kampen met behoorlijke voorzieningen, zoals verharde wegen, douches en aangepaste scholen. Men hoopte, dat de woonwagenbevolking beter zou integreren in de burgersamenleving en dat de door sommigen als inferieur betitelde leefvormen zouden verdwijnen'. Uiteindelijk had niet Leiden maar de gemeente Leidschendam in 1969 besloten dat er op haar grondgebied een groot regionaal woonwagencentrum zou komen, ook voor de gemeenten Voorburg, Rijswijk, Monster, Nootdorp, Wateringen én Zoetermeer. Het beoogde centrum zou komen aan de Veenweg,

nabij Wilsveen. Na dertien jaar was de kogel eindelijk door de kerk. Het besluit van Leidschendam werd in Zoetermeer met gejubel ontvangen. Wethouder Kentgens constateerde 'dat hij uit de raad alleen geluiden heeft gehoord, dat men dankbaar is nu er uiteindelijk uitzicht is in de situatie, welke Zoetermeer jarenlang als een noodtoestand heeft gezien'.

De gewijzigde wet van 1968 voorzag niet alleen in grotere centra, het sloeg vooral het fundament weg onder het leven in woonwagens: het reizen werd niet langer toegestaan. Standplaatsen buiten de regionale centra werden verboden. En wie naar een ander centrum wilde, moest eerst informeren of daar wel plek was. Op veel centra, zo ook in Zoetermeer, liet het leef-

Het woonwagencentrum aan de Bleiswijkseweg in 1996 (Stadsarchief Zoetermeer)

klimaat intussen nogal te wensen over. Wethouder Kentgens erkende in 1966 al dat 'in de wintermaanden de toestand rondom het woonwagencamp in dat opzicht miserabel is'. Tja, de gemeente zag het 'tijdelijke' woonwagencentrum al jarenlang als 'noodtoestand'. Kortom, waarom zou de gemeente daarin verder investeren? Of zoals burgemeester Vernède het acht jaar eerder verwoordde: 'we moeten het niet te aantrekkelijk maken'. Een woonwagenbewoner deed vier jaar later zijn beklag in de Leidse

op het centrum. De wethouder zegde toe dat 'op zeer korte termijn' zou worden begonnen met het aanleggen van sanitaire voorzieningen en ook de 'alleszins gebrekkige' toegang tot het centrum zou worden verbeterd. Let wel, het (tijdelijke) centrum was toen al tien jaar in gebruik! Voor de oorlog hielden veel woonwagenbewoners zich bezig met handel, ketellappen, stoelmatten, scharen slijpen, paardenhandel. Uiteraard veranderde dit na de oorlog. Nieuwe tijden, nieuwe

gehele maatschappij kan vinden. 'Bij dozijnen zijn zij ontstaan, zo maar op het groene veld onder de open hemel, meestal zonder enige beschutting', schreef de Leidse Courant in 1966 over de autosloperijen. 'Zij treden hier en daar buiten de omheining omdat er daar binnen geen plaats meer voor is. Men zou dit overmacht kunnen noemen. Van aparte negering van landschapsschoon zouden we alleen willen spreken bij de woonwagenbewoners, die hier en daar met hun sloperij zijn neergestreken zonder zich ergens om te bekommeren. Speciaal in Zoetermeer viel ons dit op', vervolgde de krant.

Gedoe

De dorpingen hebben de rondreizende woonwagenbewoners nooit met open armen ontvangen. Men zag ze liever gaan dan komen. Maar vanaf eind jaren 1960 namen de spanningen toe tot een niveau dat we tot dan toe nog niet hadden gezien. Het Algemeen Dagblad meldde in januari 1967 over 'terreur vanuit het woonwagencamp'. Dorpsbewoners hadden een knokploeg samengesteld en hadden met hagel op het woonwagencentrum geschoten. Adjudant Visser van de Zoetermeerse politie zei tegen het AD: 'De kampbewoners oefenen hier een ware terreur uit. Zij zijn de schuld van alle narigheid. Het is te begrijpen dat getergde dorpingen nu een knokploeg hebben samengesteld. De mensen willen hun bezittingen verdedigen. Bijna dagelijks komt het tot een treffen met de woonwagenbewoners'. Eind december 1966 bereikte die spanning een hoogtepunt. Nadat weer een aantal ruiten was ingegooid wilde de politie de ergste raddraaiers arresteren. Dit liep echter uit op een rel waarbij een woonwagenbewoner een politieman met een ijzeren staaf te lijf ging. Visser vervolgde: 'De politie kan weinig doen. Ik heb te weinig mensen om effectief te kunnen

optreden. Ik voel er niets voor om bij relletjes te gaan schieten. Het is tenslotte geen oorlog meer'. De woordvoerder namens de woonwagenbewoners vond het hele gedoe wat overdreven: 'Twee jongens uit het kamp hebben in het dorp wel eens wat ruitjes ingegooid. Maar is dat een reden om op ons te gaan schieten, zoals zondagnacht is gebeurd? Weet wel, dat wanneer iemand in het kamp zou zijn geraakt, ik nog dezelfde avond Zoetermeer met benzine had overgoten en in brand gestoken'.

Het woonwagencentrum in Zoetermeer was een zorgenkindje. Zoveel is wel duidelijk. In een 'overzicht van het aantal bemoeiingen van de Rijkspolitie in het district 's-Gravenhage met woonwagenbewoners in het jaar 1969' stond Zoetermeer ver bovenaan het lijstje met 26 genoemde gemeenten. Ver bovenaan. Van de 566 'bemoeiingen' vonden er 117 in Zoetermeer plaats. Dat is 20%. Nieuwerkerk a/d IJssel stond op de tweede plek, met 54 'bemoeiingen'.

Een van deze bemoeiingen betrof een schietpartij op het Zoetermeerse centrum. Bewoners van een centrum in Alphen aan den Rijn kwamen 'verhaal halen' na een mishandeling van een Alphenaar. Een 21-jarige Alphenaar had in het Zoetermeerse centrum op een woonwagen geschoten met een buks. De Alphenaar, 'een glibberig heerschap' volgens de rechter, werd veroordeeld.

Ook in de jaren 1970 bleef het woonwagencentrum in Zoetermeer de landelijke pers halen. In 1973 draaide het om een koopman 'met een indrukwekkend strafregister'. Nadat deze persoon een langdurige celstraf had uitgezeten voor bont- en juwelendiefstal uit 1970, keerde hij terug naar het centrum in Zoetermeer. Een krant meldde dat bij een vermoedelijke ruzie met vroegere maten schoten werden gelost. Een bewoner aan de Bleiswijkseweg kreeg een verdwaalde kogel door de ruit.

Weer een nieuw centrum

Halverwege de jaren 1970 werd geconstateerd dat het beleid uit 1968, met de grote centra, niet goed functioneerde. Een blik op de geschiedenis had kunnen uitwijzen dat gettovorming nooit leidt tot een oplossing. Het nieuwe overheidsbeleid werd: decategorisering, normalisatie en deconcentratie. Er werd gestreefd naar kleine centra met tien tot vijftien standplaatsen. Gemeenten moesten streefcijfers aanhouden in zogeheten 'woon-

de verplichting om specifiek beleid te formuleren voor woonwagenbewoners. Zij werden niet langer behandeld als een aparte groep maar als 'gewone' burgers, met als enig onderscheid dat zij in een woonwagen wonen. In de loop van de jaren kwamen er nieuwe standplaatsen bij in Zoetermeer. In 2023 telde de gemeente Zoetermeer 55 standplaatsen op negen woonwagencentra. Naast het bestaande centrum aan de Bleiswijkseweg kwamen er standplaatsen in Noord-

Boerderij Onderwatershof, tot 1930 de enige bebouwing aan de Bleiswijkseweg

Courant van 1970: 'Alle goeie kampen hebben wachtlijsten en de rest is vullis. Je kan in Zoetermeer gaan staan maar daar zak je tot aan je middel in de modder. Ik hoef toch niet op een vuilnisbelt te gaan staan? Ik ben toch ook een fatsoenlijk mens? Ze hebben de schurft aan je, als ze merken dat je uit een woonwagen komt. Ik heb in Zoetermeer geprobeerd om mijn kinderen op school te krijgen. (...) Weet je wat het hoofd van de school zei? "U kunt uw kinderen wel sturen, maar dan pas na de grote vakantie." Toen hij het zei was het februari'. Bewoners van het centrum waren in 1973 in gesprek gegaan met wethouder Nagtegaal over het verbeteren van de voorzieningen

handel. Midden jaren 1960 was een nieuwe bedrijfstak ontstaan, die van autosloperij. In 1964 werd de eerste poging gedaan door een woonwagenbewoner om een sloopbedrijf te beginnen. Dit initiatief werd vooralsnog door de gemeente in de kiem gesmoord. Uiteindelijk zonder succes. Burgemeester Van Tuyll van Serooskerken concludeerde in 1966 'dat het deze mensen mogelijk gemaakt moet worden hierop hun bedrijf uit te oefenen'. Al kon een deel van de gemeenteraad vooral het gesleep met autowrakken weinig op prijs stellen. Zo concludeerde raadslid Bos 'dat woonwagenbewoners eigenaardige mensen zijn'. Van Tuyll wees er gevat op dat men die in de

Een Zoetermeerse 'heiden of egyptenaar'

In 1720 zaten in het Utrechtse stadhuis 12 vrouwen gevangen, drie al wat ouder en negen van rond de 20 jaar. Zij bekenden als 'heydenen of egyptenaren' overal vandaan naar de provincie Utrecht te zijn gekomen waar zij op allerlei plaatsen bedelden en hun kostje bij elkaar schooiden. Dat leverde 'ondraagelijken overlast' op!

Bij hun gevangenneming hadden zij bovendien gestolen linnen en wollen kleren, tin en gestolen voedsel bij zich. Ze werden veroordeeld en het vonnis was niet mals: de meesten moesten in het openbaar worden gegeseld op het schavot, een paar kwamen er af met tentoonstelling op het schavot met geselroeden om hun hals. Bovendien werden ze op dreiging van zwaardere straf verbannen uit Utrecht, Holland en West-Friesland.

De oudste vrouw was Delie Hendriks, tussen de 50-60 jaar oud en geboren in de Meijerij van den Bosch; Zeevrouw Absalonce, geboren op zee, was pas 20 maar de jongste was Maria Mellesina, pas 18 jaar en geboren in: Zoetermeer! (Hof van Utrecht 239-1/99 f. 141)

wagenplannen'. Het beoogde grote regionale woonwagencentrum in Leidschendam werd nooit gerealiseerd. En daarmee bleef Zoetermeer een eigen woonwagencentrum houden. In 1980 had de Zoetermeerse gemeenteraad 2,5 miljoen gulden uitgetrokken voor opnieuw een (permanent) centrum aan de Bleiswijkseweg. Dit kwam iets ten noorden te liggen van het oude tijdelijke centrum. Het bood plek aan twintig woonwagens. Een bestaand centrum in Rhenen/Veenendaal werd als voorbeeld gebruikt. In 1999 werd de Woonwagenwet afgeschaft. Hiermee werden de gemeenten formeel ontslagen van

hove (Alkemenehof, Bakemaplan, Griffijnruimte en Schansbaan), Rokkeveen (twee centra aan de Rokkeveenseweg) en in Oosterheem (Gooimeer en Zwetstroom). Voor het eerst werden de woonwagencentra niet langer aan de randen van Zoetermeer gerealiseerd maar ook midden in de woonwijken. Overigens is het beleid uit 1999 alwéér naar de prullenbak verwezen. Het college van de Rechten van de Mens oordeelde in 2018 dat het beleid van de gemeente Zoetermeer niet in overeenstemming was met het Europees Verdrag. Woonwagenbewoners, en vooral Roma en Sinti, hebben recht op hun eigen

culturele normen en waarden. Op grond van het Beleidskader Gemeentelijk woonwagen- en standplaatsenbeleid worden overheden inmiddels verplicht de cultuur van woonwagenbewoners te beschermen en hierin te faciliteren. Er is de afgelopen 150 jaar behoorlijk wat aangerommeld met de woonwagenbewoners. Vanaf halverwege de 19e eeuw tot aan het begin van de 20e eeuw was het beleid: repressie en opjagen. 'Not in my backyard', zouden we nu zeggen. Na de wet van 1918 kregen we verplichte standplaatsen, vaak

weggestopt aan de rand van de gemeenten, zoals ook in Zoetermeer. In 1968 werd het reizen verboden en moesten de bewoners bij elkaar worden gestopt in grote regionale centra. Halverwege jaren 1970 werd dat alweer aangepast en werd het beleid decentraliseren in kleinere centra. Vanaf 1999 werden de woonwagenbewoners niet langer behandeld als een aparte groep. En in 2018 is ook dit beleid opnieuw terzijde geschoven. Formeel zijn woonwagenbewoners gewone burgers, met een beschermde cultuur. Maar hoe zit het dan met die nega-

tieve beeldvorming van die andere gewone burgers over woonwagenbewoners? Is die dan zo ingrijpend veranderd? Uit onderzoek van het Bureau van de Europese Unie van de Grondrechten (FRA) uit 2020 blijkt dat maar liefst 76% van de woonwagenbewoners discriminatie ondervindt op grond van hun culturele achtergrond. Hoe zit het dan met dat terugkerende argument over criminaliteit waar woonwagencentra zo vaak mee geassocieerd worden en waarmee alle woonwagenbewoners voor het gemak over één kam worden geschoren? Het Wetenschappelijk Onderzoeks- en Documentatiecentrum (WODC) constateert dat de cultuur van lokale woonwagenbewoners en de privacy van de woonwagenlocaties zich hier goed voor lenen. Of zoals een woonwagenbewoner het verwoordde in het programma 'Andere Tijden' over woonwagenbewoners (2000): "Wij zijn schooliers en we zullen altijd schooliers blijven".

Bronnen:

www.vijfeeuwenmigratie.nl
www.anderetijden.nl
www.owrs.nl
www.delhper.nl
https://leiden.courant.nu
www.wiewaswie.nl
www.geheugenvanzoetermeer.nl
Met een handjevol nieuwe standplaatsen voor woonwagenbewoners is honderd jaar discriminatie niet verdwenen - De Correspondent
Landgroep ZOETERMEER (rijkspolitie.org)
www.wodc.nl
EU-Bureau voor de grondrechten – FRA | Europese Unie (europa.eu)
Tim en Tom (1910), Chr. Van Abkoude
De Geheimtalen, J.G.M. Moorman (2002)
Woonwagenbewoners laten zich niet afschaffen, Een eeuw woonwagenbewoners in Noord-Brabant 1918-2018, door Gerda Godrie-van Gils, Eburon Delft 2018
Woonwagenbeleid Zoetermeer 2017-2022, DOC-2017-005452

Verkoop-plannen?

Taxatierapport of waardebeoordeling van uw woning nodig?

Neem voor een vrijblijvende afspraak gerust contact op met ons kantoor.

de[®]
makelaars
Jenné | Baars | Jenné

Schoutenhoek 40 Zoetermeer
T. 079 - 323 88 38
info@demakelaars.nu
www.demakelaars.nu

Historisch Genootschap Oud Soetermeer

Dorpsstraat 132, 2712 AN Zoetermeer
079 319 06 83
info@oudsoetermeer.nl

Ledenadministratie en bezorging:

079 331 58 28
ledenadministratie@oudsoetermeer.nl

Dagelijks bestuur

Jan de Ruiter 06 21265975
voorzitter@oudsoetermeer.nl
Herman Middendorp 06 53146552
secretaris@oudsoetermeer.nl
Peter Bekking 06 20173624
penningmeester@oudsoetermeer.nl

Werkgroepen en commissies

Werkgroep Collectie:
collectie@oudsoetermeer.nl
Commissie Historisch Erfgoed:
che@oudsoetermeer.nl
Genealogische Werkgroep:
gwz@oudsoetermeer.nl
Leesgroep Lastige Letters:
paleografie@oudsoetermeer.nl
Filmwerkgroep:
wbbg@oudsoetermeer.nl

Bankrekeningnummer

NL 68 ABNA 06 13 09 20 07

Onze geschiedenis is vernietigd

door Ton Vermeulen

Archieven zijn voor velen "ouwe meuk". Ze zijn echter het fundament onder ons bestaan. Geen bewijs van Nederlanderschap, geen ouders, geen herkomst en zelfs geen recht op autorijden. Zonder archieven zijn we lucht, wordt ons bestaan of verdwijnen opgemerkt, noch opgeschreven.

Toch worden er op grote schaal archieven vernietigd. Tijdens oorlogen proberen bezettende machten alle archieven te laten verdwijnen. Alsof de oorspronkelijke bewoners er nooit gewoond hebben. Barbaars en schandelijk.

Daarentegen moeten in de dagelijkse gang van zaken de archieven worden opgeruimd. Zo'n 95% van de papieren, tegenwoordig vooral digitaal, gaat na een paar jaar de versnipperaar in. Alleen het hoognodige wordt bewaard omdat we anders omkomen in de massale informatiestroom. Daar is zelfs een Archiefwet voor, zodat de gemeente-archivariissen het proces goed in de gaten kunnen houden.

De overheid bewaart vooral de archivalia die haar functioneren documenteren en die als bewijs kunnen dienen bij ontwikkelingen en vraagstukken. De laatste jaren echter is de situatie ontstaan dat politici en ook burgers vernietiging eisen van bepaalde archivalia die eigenlijk bewaard moeten worden.

In Voorburg-Leidschendam is enkele jaren geleden een geheim onderzoek gestart naar extremisme in moskeeën. Toen dit naar buiten kwam, gaf dat veel ophef. De gemeente bood haar excuses aan en het rapport werd voor vele jaren slechts deels openbaar.

In Zoetermeer vond een soortgelijk onderzoek plaats. Ook hier veel ophef en diepe excuses in een poging het wederzijdse vertrouwen weer te herstellen. Maar hier ging het gemeentebestuur nóg een stap verder. Mede onder politieke en externe druk besloot B&W op 6 december 2022 alle exemplaren van het rapport te vernietigen (punt 2.e.03, zie website gemeente).

Door dit besluit mag het bestuur zich voor de tweede keer diep schamen. De overheid moet zich namelijk ook in de toekomst voor haar daden kunnen verantwoorden. Historici kunnen zonder dat rapport over x-jaren het verhaal niet goed meer vertellen, nepvertelsels liggen dan op de loer. Zowel 'witte' als 'zwarte' bladzijden moet je voor het nageslacht bewaren. Vernietigen past niet bij een democratische en transparante overheid!

Wist je dat...

...de Afrikaweg, die nu zo mooi om De Lus heen uitkomt op de Zuidweg, in de jaren (19)80 rechtstreeks op de Stationsstraat aansloot? Vóór de aanleg van Rokkeveen was er een tijdelijke aftakking gemaakt, die bij de watertoren op de Stationsstraat uitkwam. Die straat was toen nog de provinciale weg van Zoetermeer naar Delft en belangrijk genoeg om op het hoofdwegenstelsel van Zoetermeer aan te sluiten. Met de aanleg van de Zuidweg en de Oostweg verviel de verbinding.

3D scanmodellen en virtual tours zijn ideaal voor:
scholen - vergadercentra - galeries - musea
kerken - erfgoedlocaties
theaters - concertzalen
winkels - showrooms

Overtuig uw relaties met professioneel beeld.
Luchtfotografie, 3D-scanmodellen, virtual tours, bedrijfsfotografie.

energie in beeld
ardito
www.ardito.nl - 079-3436003 - info@ardito.nl

Zomaar een straat: Thomas Morelaan

In de jaren (19)90 besloot de gemeente Zoetermeer om straten naar wereldverbeteraars te vernoemen. Dat moesten wel straten van enige allure zijn. Toen Oosterheem werd gebouwd zijn daar vanaf ca. 2000 hoofdwegen naar personen genoemd die zich hadden ingezet voor verbeteringen in de maatschappij. Thomas More (1478-1535) is één van de vroegste van hen. Hij was filosoof en adviseur van koning Hendrik VIII van Engeland. Eén van zijn beste vrienden was de Nederlander Erasmus. De koning wilde scheiden van zijn koningin maar More verzette zich daartegen. De leer van de Rooms-Katholieke Kerk verbood echtscheiding. Toen Hendrik VIII zich afscheidde van de kerk, viel Thomas More in ongenade. Hij werd ter dood veroordeeld en onthoofd. Toen een pad vlakbij zijn Zoetermeerse laan een naam moest krijgen, is dat in 2017 Utopiapad genoemd, naar More's beroemde boek over de ideale maatschappij.

Soms is het net werken...Jan de Ruiter in beeld

Herman Middendorp & Niek Nieuwenhuijsen

Het HGOS bestaat in 2024 precies 75 jaar. Daarom staan er dit jaar in 't Seghen Waert interviews met Zoetermeeders van rond de 75 jaar. Het ligt dan bijna voor de hand om te starten met de voorzitter van het jubilerende HGOS, zelf ook inmiddels 76: Jan de Ruiter. Het gesprek met Jan is gehouden op basis van foto's, die door hemzelf zijn uitgezocht.

'Op 20 juni 1947 ben ik geboren in dit huis, Hoogeveenseweg 85 in Benthuisen. Woningnood is van alle tijden, want mijn ouders woonden destijds in bij mijn grootouders op

dit adres. Een paar maanden na mijn geboorte verhuisden we naar de Zegwaartseweg en later naar de Kortenaerstraat in Zoetermeer. Ik ben de oudste van vijf jongens uit een relatief arm gezin. Mijn vader was landarbeider met een klein inkomen. Thuis was het motto: 'Niet naar school? Dan werken!' en zorgen voor extra brood op de plank. Nadelagere (Prins Bernhard) school en een paar jaar MULO (Koningin Julianaschool), ging ik werken en in de leer bij Drukkerij Ribberink. Via het Leerlingensstelsel (vier dagen werken en één dag naar school) heb ik het diploma boekdrukken gehaald bij de Haagse Grafische School. Het is een prachtig vak en de liefde voor mooi drukwerk heb

ik tot op de dag van vandaag behouden. Mijn vader was in 1957, samen met de heren Brinksma en Van Vliet, één van de oprichters van Harpe Davids en 'dus' werd ik ook lid van die muziekvereniging. Ik speelde bugel, een soort trompet. In 1958 was de eerste uitvoering in de zaal achter het Spaarbankgebouw in de Dorpsstraat. Tot 1983 was ik actief lid en ook nog een aantal jaren bestuurslid. Nog steeds ben ik donateur van Harpe Davids.

In november 1967 moest ik in militaire dienst. Ik zat als telexist bij de Verbindingsdienst. Mijn diensttijd heb ik als heel makkelijk ervaren. Ik ben nooit op oefening geweest en moest regelmatig met de trompet bijeenkomsten opluisteren. In maart 1969 zwaaide ik af als Soldaat. Vanaf mijn diensttijd heeft mijn werkzame leven vele jaren in het teken van 'zuivel' gestaan. In 1969 begon ik in het kaaspakhuis van Noordam, groothandel in zuivelproducten, destijds aan de

Industrieweg. Door allerlei avondstudies heb ik het uiteindelijk tot algemeen directeur van Noordam geschopt. Ik mocht in die functie ook de eerste paal slaan van de uitbreiding aan de Industrieweg. Uiteindelijk werd Noordam in 1996 gesloten omdat de verkoopactiviteiten door toenmalig Coberco werden ondergebracht bij andere ondernemingen van het concern. Dat was voor mij een mokerslag!

In 1970 ben ik -vanaf de Kortenaerstraat- getrouwd met Greet van der Velden en via de Ambachtsherenlaan en Muzieklaan wonen wij nu al ruim 35 jaar aan de Tjotterkade in Zoetermeer.

Na mijn Noordam-jaren ben ik in diverse zuivelbedrijven in Nederland werkzaam geweest in leidinggevende functies. Die activiteiten brachten mij ook veel in het buitenland. Congressen, handelsbeurzen, internationaal overleg, noem maar op. Vaak als woordvoerder en delegatieleider van de Nederlandse particuliere zuivelindustrie. Vanzelfsprekend heb ik deze functies allemaal kunnen krijgen dankzij studies en trainingen tijdens al die jaren. Maar wat er ook gebeurde, altijd bleef ik wonen in Zoetermeer!

Vanaf 1983 was ik bestuurslid van de Raad voor Handel en Industrie en vanaf 1993 de voorzitter van deze Raad, als opvolger van makelaar Tijmen Hopman. Na de fusie met de Ondernemersvereniging Zoetermeer in 1999 ben ik tot medio 2000 voorzitter geweest van de Raad voor Ondernemend Zoetermeer. Bij mijn afscheid ben ik benoemd tot erevoorzitter en door de burgemeester benoemd tot eerste ambassadeur van Zoetermeer.

Van 1992 tot 2010 was ik ook nog bestuurlijk betrokken bij de Rabobank Zoetermeer-Benthuisen en later Vlietstreek Zoetermeer. Bij mijn afscheid in 2010 kreeg ik een gigantische betaalpas uitgereikt. Gelukkig had ik buiten het werk om

een grote hobby: fietsen. Met een aantal bevriende buurtbewoners richtten we 'Tourclub Rondje Noord Aa' op. Als routekapitein zette ik voor mijn fietsmaten elke zaterdag een andere tocht van tussen de 80- en 120 kilometer uit. En ik zorgde voor de sponsoring van de club. De laatste jaren is de tourclub getransformeerd naar een kookclub en draaien we onze rondjes in de pannen. De route is veelal: koelkast, fornuis, wijnkast, enzovoort.

In 2016 besloot ik te stoppen met mijn management-, advies- en bestuurswerk in- en voor het bedrijf. Tijd voor andere leuke dingen. Ik was vanaf mijn jeugd jaren nogal gericht op Benthuisen. Mijn opa en oma woonden er, mijn moeder komt er vandaan, dus ik had er veel contacten. Ik werd gevraagd door de Historische Kring Benthuisen om secretaris te worden. Tegenwoordig ben ik er voorzitter.

Ik ben ook voorzitter van het Historische Platform Alphen aan den Rijn, dat zijn zeven historische verenigingen uit dorpen die samen de Gemeente Alphen aan den Rijn vormen. Ik werd ook secretaris van het HGOS en in 2018 volgde ik Bert van Eken op als voorzitter. Sinds een aantal jaren ben ik secretaris/penningmeester van de Vereniging Vastgoed-eigenaren Dorpsstraat BIZ. Deze organisatie is zeer be-

trokken bij de gang van zaken in de Dorpsstraat. Allerlei maatregelen en activiteiten vinden hun oorsprong bij de BIZ. Als blijk van waardering kreeg ik in 2022 mijn eigen naamtegel op het horecaplein aan de Dorpsstraat'.

We hebben in ons gesprek met Jan de Ruiter lang niet alle functies en werkzaamheden kunnen benoemen. In al die jaren heeft Jan een groot netwerk opgebouwd: 'Jan de Ruiter, wie kent hem niet?'

Maar als je alles op een rijtje zet is het niet verbazingwekkend dat Jan op 26 april 2022 werd benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau. Een terechte onderscheiding 'Maar daar doe je het niet voor!' en Jan draagt de speld bij speciale gelegenheden met trots.

Wij digitaliseren uw films, video's, dia's, rolletjes en foto's!
Maar u kunt bij ons natuurlijk ook terecht voor:

Pasfoto's voor rijbewijs of paspoort
 Zonder afspraak en klaar terwijl u wacht.
 U kunt via ons ook uw rijbewijs online verlengen!

Camera's en lenzen
 Van compactcamera's tot professionele spiegelreflex- en systeemcamera's en toebehoren, wij leveren alles tegen concurrerende prijzen en met een vakkundig advies.

Foto's afdrukken terwijl u wacht
 Van telefoon, USB-stick of geheugenkaart drukken wij uw foto's af op topkwaliteit glanzend of mat papier, tot en met formaat A3 direct klaar.

Fotoshoots en bruidsreportages
 In de studio of op locatie, professioneel afgedrukt.
 Een trouwreportage met album heb je al vanaf € 495,-!

Foto's op hout, aluminium, plexiglas of in kristal
 Geef uw mooiste foto's een unieke uitstraling.
 Ook fantastisch om kado te krijgen!

FOTO LINTHOUT
 al meer dan 70 jaar dé vakfotograaf!

Dorpsstraat 68 info@fotolinhout.nl
 079 - 316 3084 www.fotolinhout.nl

Van Veen
 Schoenen

Dorpsstraat 83 2712 AE Zoetermeer
 Telefoon (079) 316 31 56
WWW.vanveenschoenen.nl
vanveenschoenen@gmail.com

Jubileumjaar 2024: Overzicht van de activiteiten

In 2024 bestaan we 75 jaar! We willen dit niet zomaar voorbij laten gaan en zullen gedurende het jubileumjaar, door een aantal specifieke activiteiten, aandacht schenken aan dit jubileum. Belangrijk! Zeker nu er in de gemeente Zoetermeer – na sluiting van het Museum De Voorde - wordt gediscussieerd over de wijze waarop het historisch erfgoed van Zoetermeer behouden kan worden.

augustus 2024 staat de expositie 'Cool en gaaf!' geprogrammeerd. Na het grote succes van de expositie over de jaren 1960, 'The Young Ones' in 2018/19, staan nu de jaren '70-'80 van de vorige eeuw in de schijnwerpers!

Door de werkgroep 'Jubileum HGOS 75 jaar' is een projectplan opgesteld met als uitgangspunt om als HGOS, zeker in het jubileumjaar, nog meer naar buiten te treden en op die manier te laten zien en ervaren wat we zijn en kunnen betekenen voor de inwoners en bezoekers van de stad Zoetermeer! Dat wordt gedaan met een aantal specifieke exposities in het verenigingsgebouw maar ook met een presentatie van de canon van de geschiedenis van Zoetermeer, inclusief de twaalf mooiste verhalen voor kinderen hieruit. Voor de actieve vrijwilligers en sponsors van het HGOS wordt een extra feestelijke bijeenkomst georganiseerd waarin het eerste exemplaar van het fotoboekje 'Zelfde plaats, andere tijd' zal worden uitgereikt. Dit geschenk zal daarna bij alle leden worden bezorgd. Zoals bekend is het HGOS ook betrokken bij de jaarlijkse Open Monumentendag en bij het Historisch Festival Zoetermeer. Ook in het Jubileumjaar 2024 staan beide evenementen in de planning en zal er aandacht worden geschonken aan het 75 jarig bestaan van het HGOS.

Op 12 januari 2024 wordt de eerste expositie van 2024, 'Er is er een jarig, Hoera!', officieel geopend door de burgemeester van Zoetermeer en de voorzitter van het HGOS. De leden van het HGOS die op zaterdag 13 januari 2024 de Nieuwjaarsreceptie in D 132 bezoeken, kunnen dan ook genieten van de expositie die tot medio april 2024 blijft staan. In de maanden juni tot en met

Wist je dat...

...de voorganger van de Nicolaas-kerk aan de Dorpsstraat tot 1819 aan de Voorweg stond? Ongeveer ter hoogte van Intratuin was een kerkje dat er van buiten uitzag als een schuur, want openbaar uitoefenen van een niet-gereformeerde godsdienst was tot 1795 verboden. In 1996 vond de Archeologische Werkgroep Zoetermeer de fundamenten van de kerk. Het luidklokje hangt bij de katholieke kerk De Doortocht aan de Hekbootkade.

Foto Ed Stevenhagen

Woningnood 75 jaar geleden

Ton Vermeulen

Kort na 1945 lag de Tweede Wereldoorlog alle Zoetermeesters nog vers in het geheugen. Velen hadden minder goede herinneringen en probeerden deze te verdringen. Wel was er dankbaarheid dat men lokaal zo goed de oorlog had doorstaan, ook al ging de oorlog in Indië verder. Wel wreekte het zich dat er al jaren geen huizen waren gebouwd. Zelfs de krotwoningen aan de Rokkeveenseweg en Den Hoorn werden niet geruimd. Want in de heersende woningnood werd verlangend naar elke woonplek uitgezien.

John McCormickstraat nummers 58 tot en met 62

Telden Zoetermeer en Zegwaart in 1930 samen nog 3860 inwoners, bij de samensmelting van de dorpen in 1935 waren dat al 4940 Zoetermeesters en acht jaar later zelfs 5800. Dit was met name te danken aan een hoog geboorte-overschot, al decennia jaarlijks meer dan 20 per 1000 inwoners (in de 21ste eeuw rond de 5). Het Rotterdamse Instituut Stad- en Landschap van Zuid-Holland becijferde in 1947 dat Zoetermeer met deze groei rond 1970 10.000 inwoners zou gaan tellen.

Als een olievlek

Al in de jaren 1930 werd de zaak serieus aangepakt. Ongecontroleerde bebouwing werd niet meer toegestaan, een Uitbreidingsplan zag het licht. Uitbreiding zou als eerste plaats vinden tussen Molenstraat en Schinkelweg-Den Hoorn en in het gebied tussen Stationsstraat, Delftsewallen en de Dorpsstraat. Burgemeester Noë Vernède meende in een geheime vergadering op 10 april 1940 'dat een bebouwde kom zich als een olievlek moet uitbreiden. Wordt op een andere plaats met de uitbreiding van de bebouwing een begin gemaakt, dan werkt men in de hand, dat er twee bebouwde kommen zullen komen'.

De oorlog gooide roet in het eten. In de strak geregeerde economie van 1946 kwam er toestemming om zes huizen te bouwen. Slechts twee particulieren, C. van Haastert en B.C. Groenheijde, wisten een woning te realiseren. Eigenlijk waren er op korte termijn honderd nodig. Wel maakten dat jaar de twee woningbouwverenigingen, de algemene Beter Wonen en de katholieke Goede Woning, plannen om te bouwen. Maar er lagen vele obstakels op de weg.

Politiek

Allereerst moest de overheid grond verwerven. Particuliere eigenaren gaven weinig problemen maar de Zoetermeerse Spaar- en Voorschotbank lag dwars, onder leiding van G. van Straalen die ook raadslid was. Die wilde eigenlijk zelf bouwen. Uiteindelijk kreeg B&W in mei 1947 haar zin en kocht de grond voor 90 cent de meter. Wellicht had het overlijden van Van Straalen kort daarvoor de zaak bespoedigd. Een volgend obstakel was de overheid zelf. De Woningwet van 1947 gaf deze de mogelijkheid zich tot in details met de woningbouw te bemoeien en de gemeente liet net als de andere overheden die kans niet aan zich voorbijgaan. De provincie onder leiding van inspecteur G.F.E. Kiers bepaalde het bouwvolume.

Molenstraat nummers 136 tot en met 142

een gebroken ruit in de Openbare Lagere School te vervangen. En in augustus kreeg men geen materiaal toegewezen om een riool in de Molenstraat aan te leggen. De twee woningbouwverenigingen waren ondanks de materiaalschaarste en de knevelende Woningwet 1947 in de jaren na de oorlog enthousiast aan het werk gegaan. Bij monde van de gemeente had inspecteur Kiers hen verzocht om een complex van 15 woningen te ontwerpen, kort daarna verhoogd tot 19 stuks.

De Goede Woning nam contact op met architect J. Dekker uit Hazerswoude, die tevens al meer dan tien jaar gemeente-opzichter van Zoetermeer was. De procedure werd snel doorlopen en eind augustus 1947 kon de bouw van 12 huizen starten. Beter Wonen bewandelde een ander pad. Zij kwam

Nieuwe leden

We heten de volgende nieuwe leden van harte welkom:

Dhr A. van Adrichem, Zoetermeer
Mw L.I. Blom, Zoetermeer
Dhr S.L. Bontenbal, Zoetermeer
Dhr G. Ekkelenkamp, Zoetermeer
Mw N.H. van Hilten, Rijswijk
Dhr S. Hubeek, Zoetermeer
Dhr T. Janssen, Zoetermeer

Dhr H. Koetsier, Zoetermeer
Dhr G.J.E.Th. Meijer, Vriescheloo
Mw I.C. van der Niet, Zoetermeer
Dhr H. Schipaanboord, Zoetermeer
Dhr A.N. van Swieten, Zoetermeer
Dhr J. Verweij, Zoetermeer

Aanmelden als lid kan via www.oudsoetermeer.nl of per post via Dorpsstraat 132, 2712 AN Zoetermeer. Vermeld uw naam, adres, geboortedatum, m/v, email-adres en of u zich opgeeft als lid, jeugdlid (tot 18 jaar) of gezinslid (tweede op hetzelfde adres).

Graag houden wij u via email op de hoogte houden van nieuws betreffende Oud Soetermeer, bijvoorbeeld in de vorm van aankondigingen en de NieuwsFlits. U kunt uw email-adres doorgeven (indien nog niet eerder gedaan) aan ledenadministratie@oudsoetermeer.nl, met vermelding van uw naam en adres.

Voor de jaren 1946-1947 kwam dat neer op 26 en voor 1948 op 15 huizen. Voor 1949 was de toewijzing nul, net als in 110 andere gemeenten in Zuid-Holland. In de lokale raadsvergaderingen kwam de woningnood natuurlijk constant aan de orde. Al in 1946 hadden raadsleden schriftelijk hun zorgen uitgesproken. De bewogen SGP'er H. Blonk schreef op het briefpapier van zijn handel in granen, zaden en peulvruchten: 'Mede ook met het oog op de volksgezondheid zijn verschillende toestanden onhoudbaar. Vele mensen trekken maar bij elkaar in huis, zo dat één-gezinswoningen worden bewoond door meer gezinnen, met alle mogelijke verkeerde gevolgen, die ik niet nader behoef te omschrijven'.

Gemeente-opzichter

De toewijzingen, klagen, regels en bouwplannen deden niets af aan de enorme schaarste aan bouwmaterialen na de oorlog. Zo was er in 1947 geen glas om

voor het ontwerp van zeven woningen met een andere architect, namelijk J.A.Hoogeveen uit Den Haag, en dat werd haar door Dekker en diens medestanders in het gemeentebestuur niet in dank afgenomen. De openbare aanbesteding voor de zeven huizen vond plaats in café Ons Genoegen aan de Dorpsstraat 121. De 42 inschrijvers boden fl. 82.869 tot boven de 120.000 gulden. Kiers wilde echter een lager bedrag: fl. 74.100. Uiteindelijk was de Zoetermeerse aannemer W.J. Veldhuizen aan de Dorpsstraat 177 hiertoe bereid. Wel werd het plan aangepast: zo maakte het glas-in-lood in de deuren plaats voor gewoon glas en het sanitair werd goedkoper. De aannemer kon uiteindelijk begin 1948 gaan bouwen. Tussen november 1948 en februari 1949 betrokken de huurders de nieuwe woningen op de hoek van de Molenstraat en de John McCormickstraat voor fl. 5,25 per week, nu precies 75 jaar geleden.

De adverteerders en de hierna genoemde bedrijven maken met hun steun de activiteiten van Oud Soetermeer mogelijk.

Bouwmarkt De Bouwhof
www.bouwhof.com

Cammeraat IJzerwaren
www.cammeraat.nl

Flaire Online diensten
www.flaire.nl

Diervoeders Zoetermeer
www.diervoederszoetermeer.nl

Van As | Oviron makelaars & taxateurs
www.vanas-oviron.nl

Henneken Radio en TV
www.radiohenneken.nl

Van der Slik Caravan Centrum
www.vanderslik.nl

Bode Scholten BV
www.bode-scholten.nl

Blomsma Print & Sign
www.blomsma.nl

Wilt u ook adverteren? Neem contact op met de penningmeester:
penningmeester@oudsoetermeer.nl

No. 47 22 April 1949

Eerste jaargang

Verschijnt wekelijks

BERKEL'S STREEKBLAD VOOR NIEUWSBLAD

DE TIEN GEMEENTEN

Eindredacteur: S. C. ELDERING
Redactie: Nieuwstraat 6, Berkel en Rodenrijs
Telefoon K 1891-261

Abonnement f 2.75 per halfjaar; f 1.50 per kwartaal
Postrekening No. 147499
Administratie: Westersingel 25, Berkel en Rodenrijs

Druk: Drukkerij K. Haak - Berkel en Rodenrijs — Zonder uitdrukkelijke toestemming van de Redactie is overname van de inhoud verboden.

De Middenstands-Tentoonstelling te Zoetermeer geopend.

Woensdagmiddag werd de „Zoemintento" te Zoetermeer geopend. Allereerst heette de voorzitter van het tentoonstellings-comité alle genodigden hartelijk welkom en in het bijzonder de loco-burgemeester Groenewegen. Er moesten allerlei bezwaren overwonnen worden bij de opzet van deze tentoonstelling. Eerst had men in het Spaarbankgebouw rondgekeken, maar dat bleek te klein te wezen. Daarna heeft men steeds de ruimte in tenten moeten vergroten, totdat 650 M² tentoonstellingsruimte was verkregen. Hij hoopt, dat de tentoonstelling zal slagen en complimenteert de comité-

leden en de standhouders met de verkregen resultaten. Daarna geeft hij het woord aan de Heer Groenewegen (loco-burgemeester) die in zijn openingsspeech de hoop uitsprekt, dat dit niet de enige tentoonstelling in zijn soort zal zijn en dat er meerdere zullen volgen. Hij hoopt, dat het oogmerk, verlevendiging van de plaatselijke handel en de bloei der gemeente bereikt zal worden en verklaart de tentoonstelling voor geopend. Hierna wenst de Heer van Well, namens de plaatselijke Middenstandsverenigingen de deelnemers groot succes en feliciteert hen met het welslagen van

de opzet. De Heer Hagendorp, voorzitter van de Kamer van K. en fabrieken te Gouda zegt, dat Zoetermeer een aangename klank heeft behouden uit de oorlogsjaren, toen de hongerlijdende bevolking daar de nodige suikerbieten en aardappelen kon halen. De opzet van deze tentoonstelling is correct, netjes en overzichtelijk. De plaatselijke Middenstand moet op zijn tellen passen, nu de artikelen weer vrij komen. Hij wenst allen van harte geluk met dit initiatief en wenst hen veel succes.

De Heer Verheul spreekt namens de afd. Boskoop en hoopt dat het Zoetermeerse publiek en het publiek uit de naaste omgeving meer en veel in Zoetermeer zullen kopen.

Koop toch in de vreemde niet.

Wat Zoetermeer U biedt!

zijn de woorden waarmee deze spreker eindigt.

De voorzitter, de Heer Groenheyde dankt alle sprekers en ook de Heer Brandhorst voor de verrichte prestaties, evenals de penningmeester.

Hoewel er thans een klein nadelig saldo is, hoopt men door een druk bezoek dit tekort te dekken.

Daarna leidde spreker de genodigden langs de stands, nadat door een door de firma Siebrand te Kampen aangeboden glas erewijn was uitgedronken.

Eirijmerijmijmerij.

EILIEVE! Hebt gij ooit bedacht
Bij 't eiereten, hard of zacht,
Hoe of dat hoenderfabrikaat
Gemaakt wordt en hoe het ontstaat?
Waar haalt het hoen het wit vandaan?
Hoe wordt het in de schaal gedaan?
Precies genoeg en nóóit te veel?
Hoe krijgt zo'n hoen de dooier geel?

Eilieve! Leg mij óók eens uit
Hoe 't hoen zo'n eierschaaltje sluit.

Alles over de geschiedenis van Zoetermeer

Deze beiden dorpen zijn welken in vroeger tijden,
Door hunne ligging alle aangevoerd —
Men reende vroeger alleen het land;
Nu toelt dit zelds land veel Groot en Klein.

Wat doet het Historisch Genootschap voor u?

Maar liefst 50 vrijwilligers zijn dagelijks bezig de geschiedenis van Zoetermeer bijeen te brengen en uit te dragen. Wij kunnen u helpen bij stamboomonderzoek, u de kunst bijbrengen van oud schrift en films en lezingen voor u verzorgen. We plaatsen ook erfgoedborden en hebben verstand van monumenten.

Lees ons tijdschrift 't Seghen Waert of koop één van de boeken over de geschiedenis van Zoetermeer en Zegwaart.

Word lid voor slechts €21,00 per jaar.
U kunt zich aanmelden via onze website of
loop gewoon eens binnen. De koffie staat klaar.

**Word
ook lid!**

Historisch Genootschap

Oud Soetermeer

Dorpsstraat 132
2712 AN Zoetermeer
Telefoon: (079) 319 06 83
www.oudsoetermeer.nl

Openingstijden:
maandag 19.30 - 22.00 uur
woensdag 13.00 - 17.00 uur
zaterdag 13.00 - 17.00 uur

